

Ændringsforslag nr. 3, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 4 om en ny affattelse af § 3 og § 3 i den nye affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af lovforslag nr. L 175: Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1994.

Af finansministeren (Mogens Lykketoft).
(Fremsat 9/3 95. Første behandling 16/3 95.
Betænkning 5/4 95).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 3, 5-17, 19-29, 34-38 og 40-44 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Forespørgsel nr. F 43:

Forespørgsel til arbejdsministeren og undervisningsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om den faktiske udbygning af voksen- og efteruddannelsen i forhold til de mål, som regeringen lancerede i statsministerens åbningstale i oktober 1993 med i alt 60.000 nye uddannelsespladser inden år 2000, og hvilke foranstaltninger vil regeringen træffe for at sikre, at målsætningen holdes?«

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 21/3 95. Fremme af forespørgslen vedtaget 28/3 95).

Formanden:

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle motiverede dagsordener vil blive sat på dagsordenen torsdag den 4. maj.

Begrundelse

Aage Frandsen (SF):

Baggrunden for, at vi har ønsket denne forespørgsel, er, at vi finder, at udbygning af voksen- og efteruddannelse er en af de helt centrale politiske udfordringer, vi står over for.

For os drejer voksen- og efteruddannelse sig for det første om, at flest mulige kan få den bedst mulige kompetence. For det andet, at vi undgår flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet. For det tredje, at der skabes øgede muligheder for demokratisk deltagelse i samfundslivet. For det fjerde, at der skabes muligheder for en livslang personlig udvikling. For det femte, at der skabes muligheder for et meningsfyldt engagement i den frie tid, og for det sjette, at der skabes muligheder for deltagelse i kulturelle sammenhænge.

Regeringen har tidligere tilkendegivet en betydelig interesse for og vilje til at prioritere voksen- og efteruddannelse. Da statsministeren holdt sin åbningstale i oktober 1993, var en udbygning af voksen- og efteruddannelse helt central, idet der blev bebudet i alt 60.000 nye uddannelsespladser inden år 2000, dvs. ca. 10.000 nye uddannelsespladser årlig frem til år 2000, og i forbindelse med fremsættelse af lovforslag om ændring af orlov den 23. november 1994 blev det også bebudet, at regeringen i løbet af 1995 ville fremlægge den nødvendige lovgiv-

ning til en voksen- og efteruddannelsesreform med henblik på en hurtig ikrafttræden.

Siden da er det konstateret, at antallet af pladser, de 10.000 årlig, tilsyneladende ikke holder. Siden da har der også været meldinger fra regeringen, som ikke har været helt entydige og helt klare. Derfor finder vi det naturligt, at vi på denne måde får konstateret for det første, hvad regeringens planer er, og for det andet, hvad regeringens politik går ud på, og i hvilken rækkefølge vi kan forvente den efterfølgende her i Folketinget.

Besvarelse

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen): Arbejdsministeren og jeg deler besvarelsen af den stillede forespørgsel, som vi takker for. Det giver regeringen en god anledning til at omtale regeringens politik på voksen- og efteruddannelsesområdet.

Voksen- og efteruddannelse er jo, som det også blev fremhævet i begrundelsen, et vigtigt anliggende i 1990'erne. Indsatsen for uddannelse og opkvalificering har ikke alle steder været tilstrækkelig omfattende og effektiv. Det skal der ændres på.

Statsministeren udtalte som bekendt i sin åbningstale i oktober 1993, at regeringen i 1994 ville udvide med 10.000 helårspladser på voksen- og efteruddannelserne. Målet skulle være, som det allerede er nævnt, en gradvis udbygning med yderligere 50.000 pladser i løbet af 1990'erne.

Målsætningen er jo i og for sig ikke ny. I en årrække har det indgået som forudsætning for de samfundsøkonomiske fremskrivninger for skiftende regeringer, at der skete en udbygning af indsatsen med et nærmere afgrænset antal helårspladser, i de seneste år koncentreret om tallet 60.000 fra 1994 til år 2000.

I åbningstalen udtalte statsministeren også, at regeringen vil indlede nye drøftelser med arbejdsmarkedets parter og kommunerne om forbedring af voksen- og efteruddannelserne i 1990'erne; en langsigtet og forbedret indsats forudsætter bidrag fra alle parter.

Regeringen nedsatte derfor det såkaldte 4-parts-udvalg, der bl.a. anbefalede, at udbygningen baseres på en blandet finansieringsform – hvor arbejdsmarkedets parter, virksomhederne og den enkelte uddannelsessøgende på frivillig basis løfter omkostningerne i fællesskab

med det offentlige – der bl.a. baseres på forpligtende aftaler mellem de direkte overenskomstparter for det offentlige og det private arbejdsmarked. Sådanne blandede finansieringsformer kræver forberedelse og drøftelser, før de kan gennemføres af parterne på arbejdsmarkedet. Det kan naturligvis få betydning for, hvordan den samlede indsats udvikler sig.

Så skal jeg for min ressort, Undervisningsministeriets område, sige, at målet var 7.000 ekstra pladser for 1994. Det blev dog senere ændret til 9.000 pladser svarende til en aktivitet på 4.500 helårspladser eller, som vi så tit siger, årselever. Hertil blev der i 1994 afsat en bevilling på godt 160 mio. kr.

På tidspunktet for udarbejdelsen af tillægsbevillingsloven for 1994 blev meraktiviteten opgjort til i alt 3.545 årselever. På nogle områder blev der dog oprettet nye uddannelsespladser, som ikke medførte træk på den særlige efteruddannelsespulje, fordi den samlede aktivitet inden for disse områder ikke førte til overskridelse af den ordinære finanslovbevilling.

Særlig for folkeskolelærere har der været en stærkt forøget efteruddannelsesaktivitet. Disse pladser indgår derfor ikke i det nævnte særfinansierede aktivitetsmål på de 3.545. Hvis alle områder medregnes, har der i 1994 i alt været en meraktivitet på 5.940 årselever på egentlige nye områder. Det svarer til, at knap 50.000 personer har deltaget i kurser af forskellig varighed. På denne baggrund betragter jeg måltallet for 1994 som opfyldt.

I 1995 er der afsat en bevilling til 9.000 efteruddannelsespladser på helårsniveau. Jeg forventer, at dette måltal vil blive nået. Hvordan denne meraktivitet i 1995 vil fordele sig på uddannelsesområder, er det først muligt at sige noget mere om, give et foreløbigt skøn over, i juni i år.

Der har især været udvidelser på almen voksenuddannelse på voksenuddannelsescentrene og på daghøjskolerne.

Når tilgangen til åben uddannelse på de videregående uddannelsesinstitutioner hidtil ikke har været helt så stor som ønsket, skal det bl.a. også ses på baggrund af, at de samme institutioner har været udsat for et hårdt pres for at optage mange flere på de ordinære uddannelser.

Med de mange gennemførte reformer og igangværende opfølgingsinitiativer, som skal muliggøre den planlagte store aktivitetsudvidelse, befinder vi os altså stadig i en ind-

køringsfase. Trods en koncentreret informationsindsats tager det tid, før kendskabet til de nye, mere fleksible muligheder slår fuldt igennem og viser sig i form af nye udbud på institutionerne og øget efterspørgsel fra brugerne, hvilket i øvrigt er en af forudsætningerne for aktiviteterne.

Omtalen i det følgende ajourfører billedet af arbejdet med reformerne og beskriver nogle af de barrierer, som afdækkes undervejs i arbejdet, og som vi nu søger at nedbryde. Desuden nævnes initiativer, som vi er i fuld gang med at tage i kølvandet på de store indledende åbninger af uddannelsesstilbudet til voksne med stærkt udvidede muligheder også for uddannelsesstøtte.

Det gælder f.eks. Åben Uddannelse. Åben Uddannelse var før et tilbud primært for beskæftigede om at følge deltidsuddannelser eller enkeltfag uden for arbejdstid. Ønsket med den nye lov, der trådte i kraft den 1. januar 1994, er, at ordningen også bliver et relevant tilbud for nye målgrupper, herunder personer med uddannelsesorlov og personer med voksenuddannelsesstøtte for kortuddannede, det, vi også kalder VUS i daglig tale.

Undervisning kan nu finde sted både om dagen, om aftenen og i weekenderne. Også nye målgrupper af udbydere har fået mulighed for at komme med i kredsen eller i hvert fald med i et samarbejde under den nye lov om Åben Uddannelse. Kredsen af udbydere består nu af erhvervsskoler, videregående uddannelsesinstitutioner under Undervisningsministeriet, AMU-centre og de amtskommunale social- og sundhedsskoler. Der er helt nye muligheder for at tilrettelægge uddannelsesforløb på tværs af institutioner og sektorer. Uddannelsesinstitutionerne kan tilbyde særligt tilrettelagte forløb af op til 1 års varighed omregnet til heltid, hvori der indgår op til en tredjedel almen uddannelse, der er rekvireret f.eks. hos en anden type uddannelsesinstitution. Her lægges op til et tættere samarbejde mellem institutionerne på det lokale plan.

En anden nyhed er de såkaldte merituddannelser for personer med en forudgående relevant erhvervs erfaring, som kan godskrives i uddannelsen. Der er foreløbig etableret merituddannelser til pædagog- og til de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser, og vi forventer yderligere gang i åben uddannelse også på social- og sundhedsområdet.

I det efterspørgselsstyrede system, som der her er tale om, skal uddannelsesinstitutionerne løfte en række tunge opgaver. De skal bl.a. afdække de forskellige brugergruppers behov, herunder også erhvervslivets, etablere lokalt samarbejde med erhvervslivet og institutionerne imellem, og de skal sørge for, at der udvikles nye, tidssvarende uddannelsesstilbud.

Vi må også sikre, at institutionerne har incitament til at gå i gang med de nye opgaver. De relevante virkemidler er efter min opfattelse synliggørelse af efterspørgslen, synliggørelse af udbudet ved et nyt, edb-baseret informationssystem om voksenuddannelse, vejledningscentre, inspiration og sagkyndig bistand, penge til udvikling og fjernelse af det, vi kalder strukturelle barrierer. Institutionerne må forventes at udvise en vis forsigtighed med hensyn til at begynde at udvikle og gennemføre korte kurser og særligt tilrettelagte forløb, som indebærer etablering af nye samarbejdsrelationer mellem uddannelsesinstitutionerne; det kan nemlig ikke afvises, at det er forbundet med en ikke ubetydelig økonomisk risiko. Vi har derfor indført et særligt udviklingstilskud til disse aktiviteter med henblik på at fremme igangsætningen, og det gives som et ekstra taxametertilskud i 1995.

Med den nye lov bliver der nedsat et råd om Åben Uddannelse; der bl.a. skal udtale sig om sammensætningen af det samlede udbud af Åben Uddannelse ud fra erhvervs-, arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske vurderinger. Den nye lov om støtte til voksenuddannelse – altså VUS-loven – der som sagt også trådte i kraft 1. januar 1994, er udtryk for en erkendelse af, at det ikke er tilstrækkeligt, at der oprettes flere uddannelsespladser. Det er lige så væsentligt at stimulere efterspørgslen efter uddannelsespladser blandt de grupper i befolkningen, der har det største behov for supplerende uddannelse, og det vil jo i særlig grad sige de kortuddannede.

I forhold til den tidligere VUS-lov er støtteperioden blevet stærkt udvidet, idet der nu i alt kan ydes VUS – altså voksenuddannelsesstøtte – i 40 uger mod tidligere 16 uger for den enkelte kortuddannede. Udvidelsen forbedrer mulighederne for at gennemføre samlede, længerevarende forløb af kompetencegivende, erhvervsrettede og almene uddannelser. Herudover blev der indført tilskud til deltagerbetaling ved en lang række uddannelses typer, bl.a. også under Åben Uddannelse. Aktuelt vil jeg nævne nogle nuværende og også fremtidige indsatsområder.

Jeg har, som det selvfølgelig er Tinget bekendt, den 19. april i år fremsat forslag til en ny lov om daghøjskoler og produktionsskoler, og lovfor-slaget tilsigter en generel styrkelse af rammerne netop for de kortuddannedes uddannelses-muligheder.

På erhvervsuddannelsesområdet arbejder vi dels med udbygning af mulighederne for at udbyde erhvervsuddannelser i særlige forløb for voksne, dels med at udvikle nye uddannelser på en række forskellige områder. I handlingsplanen »Universiteter i vækst« er Åben Uddannelse nu anerkendt på linje med andre universitetsuddannelser som forskningsbaseret og derfor medregnet i aktivitetsmålingerne. Det betyder nemlig et øget incitament til at udbyde åben uddannelse også på disse institutioner.

Med den kraftige indsats på voksenuddannelsesområdet vil der også være brug for et stigende antal lærere, der specielt er kvalificerede til at undervise voksne. Vi er derfor ved at udarbejde et forslag til en egentlig voksenlærer-uddannelse. Den skal henvende sig til alle, der beskæftiger sig med undervisning af voksne, hvad enten de har praktiske erfaringer, men mangler den pædagogiske baggrund, eller de er helt nye på området. Som efteruddannelse vil den nye voksenlæreruddannelse blive udbudt under åben uddannelse forhåbentlig allerede fra dette efterår.

Til sidst kan jeg nævne, at jeg er ved at oprette et center for teknologistøttet undervisning. Centeret, der skal virke som et nationalt videnscenter, skal også støtte og stimulere uddannelsesinstitutionerne til at udvikle et øget udbud af teknologistøttet undervisning, som jo naturligt især vil rette sig mod voksne. Herved vil voksne få øgede muligheder for at kombinere arbejde og uddannelse uafhængigt af tid og geografiske afstande, noget, der givetvis passer ind i tidens behov.

Arbejdsministeren vil herefter for sin del besvare forespørgslen.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Også jeg vil sige, at ordføreren for forespørgslerne, hr. Aage Frandsen, på SF's vegne ikke skal have utak for, at vi får lejlighed til at diskutere noget så vigtigt som voksen- og efteruddannelsessagen. Det var faktisk sådan, at undervisningsministeren og jeg nogenlunde på samme tidspunkt sidste år fremlagde en redegørelse for Folketinget. Men af tidsmæssige årsager kom den ikke til debat, og det var vi faktisk begge to

lidt skuffede over og lidt kede af, for det ligger os meget på sinde, dette med voksen- og efteruddannelsessagen.

Formålet med udbygningen af voksen- og efteruddannelsen skal forstås således, at et ekstra antal årselever vil kunne få uddannelse. Det er således en reel udvidelse, der tænkes på.

Den besvarelse, som jeg nu skal give Folketinget, handler derfor ikke om den aktuelle kapacitetsudvidelse.

I forbindelse med regeringens erklærede mål-sætning om udbygning af uddannelsespladser i voksen- og efteruddannelsessystemet blev målet inden for Arbejdsministeriets område fastsat til godt 2.700 ekstra pladser i 1994. Udbygningen af uddannelsesindsatsen er som forudsat sket gradvis i løbet af 1994.

På finansloven 1994 blev der på Arbejdsministeriets område afsat en driftsbevilling på 153,7 mio. kr. I 1994 forventedes bevillingen at få en ½-års-effekt svarende til en aktivitet, som på daværende tidspunkt skønnedes at blive på godt 1.300 uddannelsespladser forstået som antal helårselever. Disse pladser var fordelt med godt 700 uddannelsespladser for specialarbejdere og knap 600 uddannelsespladser for faglærte m.fl.

Nu var året 1994 jo på mange måder et bemærkelsesværdigt år. Virksomhederne fik igen noget at lave, og den øgede aktivitet betød bl.a., at virksomhederne i en periode var tilbageholdende med at sende medarbejdere på efteruddannelse. Denne udvikling har vist sig som en vigende efterspørgsel i den ordinære aktivitet inden for AMU.

Arbejdsmarkedsstyrelsen har over for mig oplyst, at de ekstra afsatte midler har betydet en udvidelse af aktiviteten på godt 1.000 uddannelsespladser forstået som årselever, fordelt med ca. 570 årselever, dvs. uddannelsespladser, inden for specialarbejderuddannelsen og ca. 440 årselever inden for efteruddannelsesområdet.

Målet for arbejdsmarkedsuddannelserne må siges stort set at være nået i 1994. Det afgørende er, at de ca. 1.300 uddannelsespladser kapacitetsmæssigt sådan set har været til rådighed, men at den midlertidigt vigende efterspørgsel, som primært skyldes det økonomiske opsving, har betydet en mindre udvidelse af aktiviteten end forventet.

For 1995 blev der på finansloven på Arbejdsministeriets område afsat 318,2 mio. kr., som skønnedes at kunne give ca. 2.700 uddannelsespladser og altså pladser til helårselever. Vi ved

allerede nu, at der efterspørges dyrere kurser i 1995, end der oprindeligt var budgetteret med og lagt til grund for opgørelsen af de ekstra pladser på 2.700.

På nuværende tidspunkt skønnes det derfor, at de ekstra midler vil give en opfyldelse af ca. 2.400 pladser, altså lidt mindre end forudsat. For 1994 og 1995 må det dog samlet konstateres, at man på arbejdsmarkedsuddannelsens område er kommet godt i gang med den planlagte udbygning.

En øget uddannelsesindsats og ikke mindst en øget voksen- og efteruddannelsesindsats har hele tiden stået højt på regeringens prioriteringsliste og gør det fortsat. Dette vil jeg i øvrigt vende tilbage til i min afslutning.

Det er klart, at der ikke mindst i perioder med økonomisk vækst og stigende beskæftigelse er brug for udvikling af nye erhvervsqualificerende og arbejdsmarkedspolitiske uddannelser, sådan at det er muligt at imødegå flaskehalse og strukturproblemer og sikre en fornuftig faglig mobilitet, men det er ikke nok.

Behovet for uddannelse og ikke mindst voksnes behov for uddannelse handler ikke kun om erhvervsqualificering. Det handler nemlig ikke kun om mennesket som arbejdskraft, men om det hele menneske. Der skal være plads til valgmuligheder med f.eks. skift mellem arbejde og frihed til at passe familie eller skift mellem arbejde og perioder, hvor man uddanner sig eller blot holder fri. Jeg er meget enig i de mere principielle betragtninger, som ordføreren forespørgerne indledte med: Uddannelse er faktisk noget bredere samfundsmæssigt, kulturelt, socialt og menneskeligt end lige præcis noget, der er knyttet til arbejdskraftmobiliteten.

Men arbejdsmarkedet skal jo kunne matche folks behov for flere valgmuligheder i deres arbejdsliv. Omstillingen til et stadig mere teknologisk præget arbejdsmarked kræver andre færdigheder hos arbejdskraften end tidligere, hvis virksomhederne skal være med på vognen. Og da en af arbejdsmarkedspolitikens allervigtigste opgaver er at sikre, at der er konstant overensstemmelse mellem de kvalifikationer, der efterspørges, og de kvalifikationer, der tilbydes, er uddannelsesindsatsen afgørende for arbejdsmarkedspolitikens succes.

Det er derfor også afgørende, at der arbejdes meget seriøst med en kvalificering af uddannelsernes indhold og tilpasning til et arbejdsmarked og til et samfund, som efterspørger både almene og faglige kvalifikationer. De almene

kvalifikationer, som efterspørges, er de generelle kvalifikationer, som bl.a. kan udvikles gennem undervisning i den almene voksenuddannelse; men det er også de personlige kvalifikationer, som man kan kalde de procesafhængige eller de bløde kvalifikationer som f.eks. selvstændighed, kreativitet, kvalitetsbevidsthed og samarbejdsevne.

Jeg synes også, at man skal være opmærksom på de efterhånden mange og fine uddannelser, der er udviklet med en kombination af almen og erhvervsrettet uddannelse. Næsten alle disse uddannelser har givet nogle meget gode resultater ikke mindst for de kort uddannede, og der ligger heri et meget vigtigt udviklingspotentiale, som skal udnyttes.

Arbejdsmarkedets krav om fleksibilitet og øget ansvar m.v. betyder, at kravene til arbejdskraftens kvalifikationer mere og mere går i retning af brede kvalifikationer, som muliggør en hurtig omstilling til nye arbejdsmetoder og nye opgaver. Det vil også påvirke udviklingen af arbejdsmarkedsuddannelserne i fremtiden, da disse uddannelser også skal kunne leve op til disse krav.

Endelig finder jeg det vigtigt at understrege, at arbejdsmarkedets parter fortsat har en vigtig rolle i en fremtidig styrket uddannelsesindsats. Deres medvirken er en af de afgørende faktorer, for at vi kan få en uddannelsesindsats, der peger fremad.

For at sikre, at målsætningen også holdes i de kommende år, er det naturligvis vigtigt, at motivation og efterspørgsel hos arbejdstagere og virksomheder er til stede, og at uddannelses-systemerne er gearret til en sådan udbygning. Her kan vi heldigvis pege på en række reformer – gennemførte som planlagte – der har gødet jorden for den nødvendige udbygning. Det gælder ikke mindst for arbejdsmarkedsuddannelsernes vedkommende.

For det første skal nævnes den meget omfattende reform på arbejdsmarkedsuddannelsesområdet fra 1994. Reformen tager faktisk højde for en tilpasning til arbejdsmarkedets udvikling, herunder internationale krav, teknologiske krav og krav om spredning af uddannelse.

Som to væsentlige nyskabelser kan for det første nævnes, at der nu kun er ét program for de kompetencegivende uddannelser og ikke som tidligere flere programmer for henholdsvis faglærte, ufaglærte, teknikere m.fl. Hermed kan dels virksomhedernes uddannelsesbehov tilgodeses i en større helhed og i en samlet udvik-

lingsproces, dels kan der nu også udvikles kurser til offentligt ansatte.

En meget væsentlig del af AMU-indsatsen i de kommende år vil være kvalitetssikring af uddannelserne, og her har vi opbygget et system, der i stadig stigende grad har inddraget arbejdsmarkedets parter. Parterne forudsættes at være medvirkende til, at der sker en relevant udvikling i forhold til såvel erhvervslivets som lønmodtagernes behov.

En anden væsentlig reform, som er med til at give motivation og økonomisk mulighed for deltagelse i voksenuddannelse, er orlovsreformen. Et af hovedformålene med lov om orlov, der trådte i kraft 1. januar 1994, var at opkvalificere arbejdsstyrken. Det sker både via den uddannelse, som folk på uddannelsesorlov modtager, og via den jobrotation, som orlov medfører.

Jobrotationen kan være både direkte, altså en genbesættelse af jobbet i samme periode, som orloven løber i, og indirekte, nemlig en øget produktivitet på den arbejdsplads, hvor jobbet ikke direkte genbesættes.

Teknisk er det ikke helt enkelt at opgøre gevinsten i form af jobrotation og genbesættelse. Alle undersøgelser tyder dog på, at den direkte genbesættelse ligger i størrelsesordenen 50-75 pct. af stillingerne.

Orlovsordningerne har været en succes. Specielt uddannelsesorloven har udviklet sig kraftigt efter en behersket start i begyndelsen af 1994. Siden 1. januar 1994 har ca. 64.000 personer fået bevilget en uddannelsesorlov. Heraf var ca. 26.000 været beskæftigede. I øjeblikket er der 33.000 personer på uddannelsesorlov.

Det tredje og sidste, jeg vil nævne, er arbejdsmarkedsreformen, som muliggør en langt mere fleksibel og individuel indsats over for den ledige for at få denne tilbage på arbejdsmarkedet. De individuelle handlingsplaner og muligheder for at supplere med uddannelsesgodtgørelse er ideelle instrumenter for at få opkvalificeret de ledige til en stigende efterspørgsel.

Med udgangspunkt i disse reformer finder jeg det vigtigt at understrege, at der inden for Arbejdsministeriets område benyttes og skal benyttes en bred vifte af arbejdsmarkedspolitiske instrumenter for at opfylde målsætningen, og denne indsats virker faktisk. Vi kan konstatere, at der er langt flere på uddannelse nu inden for de nuværende arbejdsmarkedspolitiske ordninger, end der har været tidligere.

På AMU-området taler vi faktisk i 1994 om en aktivitet på over 450.000 elevuger. Der er mange, der som ledige uddanner sig. Det kan enten være igennem uddannelsesgodtgørelse som led i den aktive arbejdsmarkedspolitik – i øjeblikket drejer det sig om 20.000 personer – eller det kan være igennem orlovsordninger, og her drejer det sig i øjeblikket om 24.000 ledige. Endelig er der en stor gruppe ledige, der uddanner sig under en eller anden form, samtidig med at de modtager dagpenge i henhold til § 62 A. Skønsmæssigt er det op imod 40.000.

Så til sammenligning med den uddannelsesaktivitet, der var inden for den gamle arbejdsmarkedspolitik, UTB, ATB og UDY, altså uddannelsesyddelsesordningen, var der dengang 20.000 ledige i uddannelse. Så vi er allerede godt i gang med at give den enkelte mulighed for at få et kvalifikationsløft.

Sidst, men ikke mindst, vil jeg godt sige, at vi i regeringen har meget store forventninger til den kommende reform, nemlig reformen af voksen- og efteruddannelsen, den omtalte VEU-reform – ikke at forveksle med WEU-diskussionen. VEU er altså voksen- og efteruddannelsesreformen, og den er jo til drøftelse blandt de partier, som er en del af finansloven for indeværende år.

Forhandling

Aage Frandsen (SF):

Jeg vil indledningsvis takke både undervisningsministeren og arbejdsministeren for deres redegørelser.

Det var udmærket at få et overblik over, hvad regeringen har sat i gang, og hvordan de ting, den har sat i gang, vil virke i den kommende tid.

Det, hverken undervisningsministeren eller arbejdsministeren gik særlig ind på, var spørgsmålet om, hvilke planer regeringen har for udviklingen af VEU-ordningerne, og hvilke planer den har med henblik på finansieringen og med hensyn til de rettigheder, man har til at få efteruddannelse og voksenuddannelse. Det vender jeg tilbage til i afslutningen på mit indlæg her.

Vi er enige med regeringen i de principper, som kommer til udtryk, både hvad angår dagligdagen for den enkelte, og hvad angår den måde, arbejdsmarkedet i det hele taget ændrer sig på. Der stilles ændrede krav til borgerne, og en livslang uddannelse er en forudsætning for,

at man kan følge med nu om dage, og det er ikke kun på arbejdsmarkedet, det er så sandelig også i den almindelige dagligdag.

Problemet i den forbindelse er, som det også blev strejft af ministrene, at der er en del af befolkningen, som ikke deltager i tilstrækkeligt omfang i voksen- og efteruddannelser. Det er stadig væk først og fremmest de mennesker, der i forvejen er korttidsuddannede, som i mindre udstrækning deltager.

Vi er også enige med ministrene i, at det er vigtigt at understrege, at voksenuddannelse og efteruddannelse er uddannelser og kurser, der strækker sig fra, hvad vi kan kalde personlighedsudviklende kurser på højskoler og daghøjskoler, over kurser på VUC med en mere formel kompetence til rene erhvervsrettede uddannelser på tekniske skoler, handelsskoler og AMU-centre.

Dermed kan man sige, at voksen- og efteruddannelser simpelt hen er en mangfoldighed af uddannelser, og at det ikke kun er én slags uddannelse, vi taler om. Problemet ligger, som jeg allerede har nævnt, først og fremmest hos en del af de korttidsuddannede. Der er tale om et vist underskud af uddannelse, som det tilsyneladende er svært at hale ind. Det giver nogle problemer.

For det første er der risiko for, at de bliver udstødt af arbejdsmarkedet. For det andet betyder det, at det danske samfund med denne manglende efteruddannelse mangler uddannet arbejdskraft. For det tredje betyder det, at de borgere, der ikke får så megen uddannelse, er vanskeligere stillet med hensyn til at øve indflydelse og med hensyn til i det hele taget at deltage i hele samfundslivets mange aspekter.

Dertil kommer så, at samfundet i disse år bevæger sig stærkt i retning af et informations- og servicesamfund med ændrede krav og udfordringer, som både påvirker arbejdsmarkedet og dagligdagen i øvrigt. Dertil kommer endelig hele internationaliseringen.

Samtidig er det jo også sådan, at informationsformidlingen atomiseres, så der stilles større og større krav om, at den enkelte har et helhedssyn på problemerne og et overblik. Når den personlige kompetence udvikles, skabes der nemlig mulighed for, at den enkelte også kan få indflydelse på sin egen tilværelse.

De korttidsuddannede har ikke tradition for at uddanne sig i så stort omfang efterfølgende, og det gælder tilsyneladende specielt de korttidsuddannede mænd, der ikke har særlig tilbø-

jelighed til at uddanne sig, medmindre der er tale om rent faglig uddannelse. Jeg tror, det var en faglig tillidsrepræsentant på en central post, der engang ironisk sagde, at rigtige mænd ikke går på efteruddannelse, og dertil kan man så svare: Jo, netop rigtige mænd går på efteruddannelse!

Virksomhederne har også en tilbøjelighed til generelt at sende de i forvejen højere uddannede på kurser, mens det i mindre udstrækning gælder de korttidsuddannede. Der må vi så sige, at fremtidens efteruddannelse kræver, at man fremmer enhver form for efteruddannelse, og det drejer sig ikke kun om faglighed.

Det er vigtigt, at virksomhederne er opmærksomme på det, og det er der mange virksomheder der er. Det drejer sig om at fremme selvstændighed, omstillingsevne, fleksibilitet, initiativ, forståelse for den nye teknologi, samarbejdsevne, motivation, metodekendskab, produktionsforståelse, kvalitetsbevidsthed, sprogfærdighed og i det hele taget en almindelig interesse for, at samfundet udvikler sig, og at man skal følge med denne udvikling for at kunne forstå den.

Det er også lidt af et problem, at den faglige efteruddannelse prioriteres i forhold til den almene uddannelse, og dér er det efter vores opfattelse vigtigt at understrege, at begge dele er vigtige, og at den almene uddannelse også har stor betydning for det, vi traditionelt vil kalde den faglige uddannelse.

Vi ser også i forbindelse med brug af uddannelsesorlov, at en række medarbejdere, når det drejer sig om selvvalgt af uddannelse, netop vælger den almene uddannelse, og det tror jeg ikke er udtryk for, at man ikke interesserer sig for den faglige uddannelse, men netop, at man opfatter uddannelse og efteruddannelse meget bredt.

Samarbejdet med de forskellige uddannelsesinstitutioner, der tilbyder voksen- og efteruddannelse, har i hvert fald i de senere år været igennem en positiv udvikling, for man må nok sige, at det tidligere har knebet noget med samarbejdet mellem på den ene side AMU-centrene og på den anden side VUC-kurserne. AMU-centrene har nok i for ringe udstrækning været fleksible over de nye krav og behov, på samme måde som VUC-kurserne også har haft et behov for at blive mere fleksible og indrette sig efter, at man skulle have uddannelser af kortere varighed.

Tilsyneladende er der blevet et bedre samarbejde mellem de forskellige uddannelsesformer, men i hvert fald må man nok sige, at i forhold til brugerne er det forekommet svært at gennemskue, hvad det var for forskellige tilbud, der var af henholdsvis mere almen karakter og mere faglig karakter. Derfor finder vi det meget vigtigt, at der er et tæt samarbejde mellem de forskellige typer af uddannelse, for det, som de fleste i form af voksen- og efteruddannelse har brug for, er begge dele.

Et centralt spørgsmål, hvad angår voksen- og efteruddannelse, er selvfølgelig finansieringen. Efter SF's opfattelse er det helt afgørende, at man her i Folketinget får et udspil fra regeringens side med hensyn til finansieringen, og det, vi tænker på, er forskellige modeller og ikke nødvendigvis én model, som er den eneste rigtige.

Men jeg vil alligevel her komme med nogle af de ideer, vi selv gør os med hensyn til finansieringen.

Finansieringen skal efter vores opfattelse primært ske ved, at arbejdsgiverne indbetaler til en uddannelsesfond. Det mener vi, fordi det trods alt er arbejdsgiverne, der skal bruge arbejdskraften, når det drejer sig om den faglige uddannelse, og under alle omstændigheder må man sige, at pengene jo kun skabes ud fra de værdier, der produceres. Om de så hentes det ene eller det andet sted, er i den forbindelse formentlig underordnet. I sidste ende kan de kun hentes ud af produktionen.

Vi mener også, det er rimeligt, at man så opretter en uddannelsesfond, hvor pengene går til finansieringen, og finansieringen kunne så gælde både finansiering af voksenuddannelse og efteruddannelse og dækning af uddannelsesorlov, hvis man ønsker fuld dækning.

Bidragyderne til fonden skulle være arbejdsgiverne, både private og offentlige, men det vil også være rimeligt, at staten indbetaler et beløb, for der er en række mennesker, som har behov for en opkvalificering i forhold til deres nuværende uddannelse.

Vi mener også, at der er brug for, at man i virksomhederne har uddannelsesudvalg, på samme måde som man har sikkerhedsudvalg og samarbejdsudvalg, og vi mener også, at det er rimeligt, at den uddannelse, som de enkelte skal have, skal de have ifølge en ret, som de får i forhold til, hvor længe de har været på arbejdsmarkedet. Altså, man opsparer retten til uddannelse i forhold til, hvor længe man har været til-

knyttet arbejdsmarkedet. Dermed er det først og fremmest den enkelte selv, der har ret til at vælge sin uddannelse. Men selvfølgelig vil der i en række situationer også være tale om, at det sker i samarbejde i virksomhederne igennem et uddannelsesudvalg.

Jeg nævnte i min indledning, at dér, hvor jeg synes regeringens svar var svagest, var med hensyn til, hvad regeringen påtænker i den kommende tid – og konkret, hvad man påtænker med hensyn til finansieringen.

Derfor vil jeg godt sige, at det forslag om motiveret dagsorden, som jeg om et øjeblik fremsætter, ikke nødvendigvis er et forslag, vi ønsker til afstemning. Det afhænger af debatten, og det afhænger af de reaktioner, vi får i sidste omgang fra ministrenes side. Vi ønsker ikke nødvendigvis en afstemning, hvis vi kan opnå et resultat, der minder om det, vi gerne vil, uden afstemning. Der er jo ingen grund til at blive stemt ned, for så kan det opfattes, som om der sker det modsatte.

Men det, vi interesserer os for, er to ting. Det ene er indholdet i de ting, som regeringen kommer med til efteråret – jeg har forstået, at der er nogle ting undervejs – og det andet er, cirka hvornår det foreligger.

Vores forslag om motiveret dagsorden lyder sådan:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget opfordrer regeringen til senest ved starten af folketingsåret 1995-96 at fremlægge en samlet plan for voksen- og efteruddannelse, som bl.a. indeholder

- en analyse af behovet for voksen- og efteruddannelse i den kommende 10-års-periode,
- overvejelser over, hvilke former for voksen- og efteruddannelse der vil være behov for i de kommende årtier, bl.a. som følge af internationaliseringen, udviklingen af informationssamfundet m.v.,
- overvejelser over, hvorledes der fortsat kan ske en udvikling på voksen- og efteruddannelsesområdet,
- forskellige forslag til finansiering af voksen- og efteruddannelse og
- forskellige forslag til, hvilke rettigheder lønmodtagere og andre skal have til voksen- og efteruddannelse.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 68).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Hr. Aage Frandsen efterlyser forskellige modeller for finansiering af en kommende VEU-reform, og det, jeg så kunne tænke mig at vide, er, hvad det er for forestillinger – sådan lidt dybere – hr. Aage Frandsen gør sig om det emne, for det lød næsten, som om regeringen skulle lave en række forslag, og så kunne man ellers frit vælge på hylderne, hvilket forslag man nu syntes bedst om i SF. Men samtidig sagde hr. Aage Frandsen, at der ikke skal herske nogen tvivl om, hvad man ønsker i SF, nemlig at det er arbejdsgiverne, der skal indbetale til en uddannelsesfond.

Altså, jeg synes, der er lidt modsætninger her. Man siger, at man af regeringen vil have en hel stribe af forslag at vælge imellem. Men nu står vi altså med ét forslag i hånden her. Det synes jeg virker noget selvmodsigende.

Så er der en anden ting. Det er spørgsmålet om det med, at virksomhederne skal nedsætte et uddannelsesudvalg. Her blev der draget en parallel til arbejdsmiljøloven vedrørende sikkerhedsudvalg. Er det ment fra hr. Aage Frandsens side som et krav om, at vi skal lovgive om, at virksomhederne skal nedsætte et uddannelsesudvalg, eller er det noget, der stadig væk skal foregå på aftalebasis?

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Med hensyn til finansieringen af voksen- og efteruddannelsen er der jo en række muligheder, som allerede har været nævnt i forbindelse med overenskomstforhandlingerne, altså om de skulle indgå dér. Der har været nævnt muligheden for, at det skulle være en statslig finansiering. Man kan i forbindelse med overenskomstforhandlingerne forestille sig, at man vælger forskellige modeller, halv-halv, en tredjedel eller to tredjedele, og det er her, jeg synes, det ville være fornuftigt, hvis regeringen kom med et udspil, som viste, at der var sådan en række muligheder, og at man altså fra regeringens

side selvfølgelig også må prioritere nogle ting; regeringen må have nogle holdninger til det, og det, vi har savnet, er sådan set et udspil fra regeringens side.

Når jeg så nævner, at vi selv har gjort os nogle overvejelser, betyder det jo ikke, at vi ikke kan forestille os andre modeller, men vi har gjort vore overvejelser. Det er altid en fordel, når man skal diskutere med andre, at man ikke bare siger: Jeg vil gerne høre, hvad du mener, men jeg mener i øvrigt ikke selv noget.

Derfor har vi gjort os vores overvejelser, og det er altså ud fra en tankegang om, at værdierne nu engang skabes ud af produktionen. Uanset om der med hensyn til finansieringen lægges en afgift det ene sted eller det andet sted, så ved vi godt i sidste ende, at det kun kommer ét sted fra. Derfor er vi så endt med at sige, at vi lige så godt kan lade arbejdsgiverne betale. Vi kunne også lave en fifty-fifty-ordning, men så ved vi, at det kan modregnes i forhold til lønnen. Så derfor er det første vores model.

Det betyder jo ikke, at vi ikke kan forestille os andre modeller. Det, der er afgørende for os, er, at de solidariske ordninger, der skal ligge i det, kommer ind i den forbindelse. Det er derfor, vi afviser en række forslag, som man kunne forestille sig, f.eks. skattefradrag, fordi de er ikke solidariske efter vores opfattelse.

Med hensyn til uddannelsesudvalg, er det et spørgsmål om at prioritere området, ligesom man i sin tid prioriterede sikkerhedsudvalg. Der var jo fra lovgivningens side også et ønske om at prioritere hele det område, og så ville man gerne have sikkerhedsudvalg. Om det så sker via lovgivning eller man finder ud af det mellem arbejdsmarkedets parter, ved vi ikke.

Det kan også være, at der vil vise sig så voldsom modstand mod det, at vores ideer ikke kan vinde fremme. Men vi synes bare, det er fornuftigt at markere, at uddannelse skal have høj prioritet, og at det også får en særlig, skal vi sige formel placering i virksomhederne, når det drejer sig om virksomheder af en vis størrelse.

Poul Erik Dyrlund (S):

Der er grund til at udtrykke tilfredshed med, at vi i dag får en debat om voksen- og efteruddannelsesituationen netop nu. Når jeg udtrykker tilfredshed med, at vi får denne debat, er det, fordi vi i den socialdemokratiske folketingsgruppe har gjort den erfaring, at jo mere debat, jo mere fokus der kommer på hele uddannelsesproblematikken, jo mere skubber vi til de alt for

mange både på det offentlige og det private arbejdsmarked, for hvem uddannelse stadig er et fremmedord.

Uddannelse og efteruddannelse, eller lad os kalde det opkvalificering, er et utroligt vigtigt element i vores fremtidige konkurrenceevne. Det er den veluddannede arbejdsstyrke både på det private og på det offentlige arbejdsmarked, vi skal leve af i fremtiden. Derfor er det så utrolig vigtigt, at så mange som muligt uddanner sig så meget som muligt.

Når der diskuteres uddannelse, forfalder man alt for let til at diskutere kvantitet og volumen. Disse to faktorer er selvfølgelig væsentlige, men man må ikke glemme kvalitet og principper i denne diskussion. Det er vigtigt at sætte nogle samfundsmæssige mål for uddannelserne. Uddannelse er med til at videregive vor kultur og vore værdier til kommende generationer. Det er med til at skabe forudsætningerne for fremtidens arbejds- og samfundsliv. Uddannelse kan bruges til at fremme lighed, men afskaffer ikke uden videre ulighed. Uddannelse kan bruges til at give mennesker større selvtilid, selvværd og trivsel i hverdagen, men det kræver, at både de økonomiske og de praktiske vilkår er til stede.

Vi politikere har en meget vigtig rolle i hele den indsats. Vi skal skabe de rammer, de muligheder, der skal til, for at uddannelsessystemet bredt set kan levere den kapacitet og den kvalitative vare, der skal til for at indfri ønsket om, at et meget stort antal personer uddanner og efteruddanner sig.

Studerer man, hvordan udviklingen har været i de senere år, på hvilke områder der har været vækst i uddannelsessystemet, hvor søgningen har været, hvor der er sket udbygning, og hvilke politiske initiativer der er taget, så dukker der efter min opfattelse nogle karakteristiske ting frem, både hvad angår udbygning af uddannelserne, søgningsmønstre og hvor de politiske initiativer er kommet fra. I den såkaldte VEU-rapport afsløres det, at uddannelsesindsatsen op igennem 1980'erne først og fremmest er blevet rettet imod dem, der i forvejen havde en uddannelse, hvorimod de, der kun havde en grunduddannelse, blev snydt, om jeg må udtrykke mig sådan.

Væksten i uddannelsesfordelingen har været mindst inden for VUC og arbejdsmarkedsuddannelserne fra 1980 til 1993, altså den mindste uddannelsesvækst for de befolkningsgrupper, der i forvejen har fået mindst uddannelse. Allerede i 1989-90, da man diskuterede

gennemførelsen af erhvervsuddannelsesreformen, diskuterede man også voksenuddannelse.

I loven om erhvervsuddannelser blev det da også præciseret, at voksne kan få adgang til erhvervsuddannelserne. Konkret sikrer man indført regler om tildeling af merit for dele af uddannelsen på baggrund af relevant beskæftigelsesarbejde, men der skete ikke noget på voksenområdet efter lovens ikrafttræden. Derfor fremsatte den socialdemokratiske folketingsgruppe det så meget omtalte B 48-forslag om etablering af voksen- og erhvervsuddannelser.

Først efter dette forslags vedtagelse kom der skred i voksenuddannelserne, ikke mindst på baggrund af den udviklingspulje på 22 mio. kr., som blev afsat – penge, som for længst er brugt. B 48 blev som bekendt efterfulgt af en justering af lov om åbne uddannelser, justering af erhvervsuddannelsesloven og en helt ny lov om arbejdsmarkedsuddannelser.

I forbindelse med disse tre lovvedtagelser er det nu slået fast med syvtommersøm, at skolerne skal samarbejde om udnyttelsen af de fysiske og økonomiske ressourcer, der samlet er til rådighed. Meningen med en sådan opstramning var selvfølgelig, at nu skulle det være slut med at arbejde i hver sin retning og med vandtætte skotter imellem hinanden.

Samarbejdet mellem skoleformerne er blevet bedre, men det er ikke godt nok. Alt for ofte støder man ind i argumenter og eksempler på, at der eksisterer stivhed og manglende fleksibilitet, når der skal samarbejdes. Dette er uacceptabelt, og det skal der efter den socialdemokratiske gruppes opfattelse gøres noget ved i forbindelse med indførelsen af en kommende voksen- og efteruddannelsesreform.

I oplægget »Den gode cirkel« fra 1992 lancerede Socialdemokratiet målet om at udbygge voksen- og efteruddannelsesområdet med 60.000 pladser frem mod år 2000. Denne målsætning er regeringens politik. 60.000 pladser er en ambitiøs målsætning. Behovet er der, så regeringen skal ikke have utak for at sætte sig dette mål. Tværtimod fortjener regeringen ros for dette projekt. For 1994 blev der planlagt en udbygning på 10.000 nye ordinære pladser og 10.000 efteruddannelsespladser. Disse tal blev dog senere justeret lidt.

På finansloven for 1995 kan man konstatere, at der er afsat penge til opretholdelse af indsatsen. Hvordan er det så gået? Nu har vi jo erfaringerne fra 1994 at se tilbage på, men man kan konstatere, at pengene til de mange nye

pladser i 1994 har været til stede. Villigheden i regeringen og Folketinget har altså været der, men man må konstatere, at det desværre ikke er lykkedes at få etableret 10.000 nye ordinære pladser, fordi det tilsyneladende er sværere at få gang i udviklingen af pladser end forudset. Der er grænser for, hvor meget volumen man kan kapere ude på uddannelsesinstitutionerne.

Med lidt god vilje kan antallet af nye pladser gøres op til op imod 2.900 pladser – pladser, der er etableret inden for social- og sundhedsuddannelserne, EGU-området og AMU-området. Derimod ser det glædeligvis ud til, at udbygningen og forbruget af efteruddannelsespladserne, som undervisningsministeren rigtigt var inde på, er gået meget bedre, idet måltallet for 1994 er opfyldt. Meraktiviteten er opgjort til 5.940 årselever.

Over en million lønmodtagere har ingen erhvervsuddannelse, så der er nok at uddanne af. I de kommende år kommer der færre unge ud på arbejdsmarkedet. Vi står over for, at store ældreårgange forlader arbejdsmarkedet. Da utrolig mange af de ledige, der skal udfylde fremtidens arbejdspladser, ikke er i besiddelse af brugbare kvalifikationer, er det åbenbart for enhver, at vi pinedød bliver nødt til at håndtere uddannelsesindsatsen bedre også for den bevilingsmæssige side af sagen. Der er barrierer, der skal nedbrydes. Alt for mange i befolkningen anser uddannelse for noget sekundært, noget, de andre gør.

Virksomhedernes holdning til uddannelse er blevet bedre. Der uddannelsesplanlægges mere og mere. Et stigende antal personer får bevilget uddannelsesorlov. Der ses også flere og flere eksempler på jobrotation, først og fremmest på de offentlige arbejdspladser, men der er også eksempler på jobrotation på det private arbejdsmarked. Men det er ikke godt nok. I særdeleshed på de mindre virksomheder kniber det.

Derfor må det være oplagt, at det i forbindelse med en kommende voksen- og efteruddannelsesreform sikres, at den alt for dårlige uddannelsesplanlægning styrkes ved, at der etableres et forpligtende samarbejde mellem små og mellemstore virksomheder om uddannelse, jobrotation, personaleudvikling og planlægning.

Arbejdsmarkedets parter, både private og offentlige, skal spille en mere aktiv rolle i denne proces; det er altafgørende for en forbedret indsats.

Den socialdemokratiske folketingsgruppe opfordrer derfor regeringen til at sikre, at parterne inddrages i et mere forpligtende samarbejde. Alt i alt er der behov for en endnu bedre indsats end tidligere set. Der er behov for mere vejledning og en langt bedre vejledningsindsats. Uddannelsesinstitutionerne skal være mere aktive i deres information og opsøgende arbejde, og der skal mere management til.

Uddannelsernes afvikling og indhold må man i denne sammenhæng ikke glemme. Er der et tilstrækkeligt udbud af uddannelser med et indhold, der passer til kortuddannedes situation? Svaret er nej. Også her støder de kortuddannede ind i en barriere. I lang tid har der været talt om, at det af flere forskellige årsager er galt med pædagogikken på skolerne.

Det er oplagt, at en kommende voksen- og efteruddannelsesreform må sikres de fornødne penge til at iværksætte en tiltrængt opkvalificering og efteruddannelsesindsats til gavn for lærerne og til glæde for de uddannelsessøgende. I det hele taget skal enhver barriere, der kan virke hindrende for, at Danmark kan placeres som et af verdens førende lande på uddannelsesområdet, fjernes. I den socialdemokratiske gruppe er vi af den opfattelse, at den kommende voksen- og efteruddannelsesreform kan placere os dér.

Jeg skal til slut sige, at jeg er glad for at kunne konstatere, at hr. Aage Frandsen og SF ikke har lagt sig fast på nogen bestemt finansiering af den kommende indsats. Det er jeg meget glad for at konstatere.

Jeg lyttede også med glæde til de bemærkninger, som hr. Aage Frandsen havde efterfølgende i det fremsatte dagsordensforslag, hvor hr. Aage Frandsen jo er inde på, at på baggrund af det, vi har hørt fra regeringens side – måske på baggrund af debatten – har tanker om at trække det dagsordensforslag. Det glæder mig, hvis hr. Aage Frandsen vil tage dette skridt, for jeg er overbevist om på baggrund af de meldinger, som der er kommet fra regeringens side her i dag – der har været andre meldinger; regeringen har jo offentligt sagt, at vi går i gang med at forhandle med arbejdsmarkedets parter nu – at det ville glæde den socialdemokratiske folketingsgruppe meget, hvis hr. Aage Frandsen vil tage dette skridt.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg er glad for at høre den socialdemokratiske ordfører, der helt klart tilkendegav, at der var alt for stor stivhed, og at der var ikke fleksibilitet nok vedrørende uddannelserne i dag. Jeg ved ikke, om det skyldes en forglemmelse fra den tidligere ordfører, men jeg går da ud fra, at ordføreren er klar over, at netop Socialdemokratiet har haft stor indflydelse på de uddannelser, der er i dag.

For os i Fremskridtspartiet må vi klart sige, at det, der netop er galt, er, at den stivhed, den dårlige fleksibilitet, som der omtales her, er en af grundbarriererne for, at vi kan komme videre. Jeg tænker her på Fremskridtspartiets forslag allerede i 1989, hvor vi foreslog netop at gøre det mere fleksibelt og anbefalede større samarbejde mellem erhvervsskolerne – det gælder både handelsskoler, tekniske skoler og AMU-centre – men man er i Socialdemokratiet endnu ikke kommet ind på at prøve at sammenlægge disse skoleformer.

Vi har efter Fremskridtspartiets opfattelse alt for mange skoleformer, alt for mange uddannelsesformer i dette land, og der skal og må en forenkling til. Jeg kan da huske fra tidligere debatter, at undervisningsministeren i hvert fald klart har tilkendegivet, at det måske er for uigennemskueligt, som det er i dag, både for de unge mennesker, der er på arbejdsmarkedet, men også de lidt ældre, der gerne ønsker en uddannelse. Det er for uigennemskueligt med alle de uddannelsesformer, vi har i dag. Der må en forenkling til efter vores opfattelse, og det håber jeg så også at Socialdemokratiets ordfører vil bidrage til.

Jeg må nok sige til den bemærkning om mere opsøgende arbejde på erhvervsskolerne: Jamen det er da udmærket, at man prøver at satse herpå, og det forstår jeg også er planen.

Så vil jeg sige til sidst, at nu var Socialdemokratiets ordfører meget lykkelig over, at SF's ordfører var villig til at trække dagsordenen. Jeg er overbevist om, at det her nok mere eller mindre er et spil for galleriet, og at det er aftalt på forhånd. Jeg tror, regeringen kan acceptere det, som hr. Frandsen netop forlangte for at trække dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Uddannelse er jo ikke noget, man kan være imod, heller ikke efteruddannelse. Men det

kunne jo nok undre én, at den socialdemokratiske ordfører, hr. Poul Erik Dyrlund, fuldstændig ukritisk snakkede om, at vi nu skal have mere efteruddannelse, og oven i købet syntes, at det var fint med et eller andet mål på 60.000 pladser. Hvor i alverden ved han dét fra, altså at det lige er det, der er behovet? Det kan være mere, og det kan være mindre.

Men der var én ting, som jeg savnede, og det var at få sat et lille spørgsmålstejn ved, om ikke man kunne reducere behovet for efter- og voksenuddannelse, hvis man intensivere og forbedrede uddannelsen på grundniveaue, altså i folkeskolen, i handelsskolerne, i de tekniske skoler og på gymnasiet. Det er klart, at jo mere de områder ikke magter opgaven, jo mere de svigter, des større bliver behovet for efteruddannelse. Hr. Poul Erik Dyrlund nævnte selv ordet kvalitet, og i det omfang man kan øge kvaliteten i grunduddannelserne i ungdomsuddannelserne, kan man mindske behovet for at blæse efter- og voksenuddannelsen op. Selvfølgelig er der da behov for den, men der er en sammenhæng, og den skal vi ikke overse.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Når jeg i min ordførertale nævner, at der er for stor stivhed imellem uddannelsesinstitutionerne, så er det ikke ensbetydende med, at jeg kan tilslutte mig hr. Jan Køpke Christensens forslag om at slå disse to lovgivninger sammen. For som jeg ser tingene i dagligdagen, er der faktisk intet hverken i lov om arbejdsmarkedsuddannelser eller i erhvervsuddannelsesloven, der hindrer, at disse institutioner samarbejder, tværtimod. Som jeg var lidt inde på, justerede vi jo erhvervsuddannelsesloven, og vi fik en ny lov om arbejdsmarkedsuddannelser, som klart og tydeligt fastslår, at skolerne samarbejder. Det er dér, det kniber lidt, det medgiver jeg hr. Jan Køpke Christensen, og det sagde jeg i øvrigt selv.

Så vil jeg minde om, at vi har erfaringerne tilbage fra 1994 om loven om arbejdsmarkedsuddannelser. Der er jo nedsat en lang række lokale uddannelsesudvalg, der som bekendt netop er begyndt at arbejde, og man kan vel næppe på nuværende tidspunkt måle frugten og resultaterne af disse udvalgs arbejde; det kan man måske gøre nogle steder, men nok ikke sådan mere bredt set. Men det forventer jeg mig trods alt en hel del af.

Så skal jeg i øvrigt sige til hr. Frank Dahlgaard: Mon ikke hr. Frank Dahlgaard overhørte min konstatering af, at der faktisk findes en million mennesker i dette land, voksne mennesker, som er altså kommet over alderen med folkeskolen, som er kommet over alderen med ungdomsuddannelserne, som faktisk ikke har nogen erhvervsuddannelse, og som har et meget, meget stort uddannelsesefterslæb? Alene af den grund er der et stort behov for en forøget indsats. Mange af disse mennesker er i dag i 25-30-35-års-alderen, og det er dem, der skal tage over for de mange ældre, der nu står foran at skulle forlade arbejdsmarkedet, og det er her, vi først og fremmest skal gøre en indsats.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Hr. Frank Dahlgaard tog hul på noget, jeg egentlig også ville have sagt i min ordførertale, nemlig kvaliteten bl.a. i folkeskolen. Jeg er 100 pct. enig i, at voksen- og efteruddannelsen aldrig må blive en erstatning for en dårlig kvalitet i f.eks. folkeskolen. Ingen diskussion om det.

Men jeg synes nu alligevel, hr. Frank Dahlgaard strammer den for meget. Naturligvis betyder det noget for mennesker, der har været væk fra folkeskolen i en længere årrække; de kan ikke blive ved med at leve på det, de lærte dengang. Så er jeg lige ved at sige: Selvfølgelig skal vi fastholde eller udbygge den kvalitet, der er i grunduddannelserne – det vil jeg overhovedet ikke anfægte, og det er vi enige om – men jeg synes ikke, man kan sammenblande det alligevel ved at konkludere, at der vil blive mindre behov for en efteruddannelse. For efteruddannelsen er ofte rettet mod mennesker, hvor den tekniske udvikling eller jobudvikling har ændret sig. Det ændrer jo ikke noget, at man har en lidt bedre folkeskole, for man bliver jo ikke mere fleksibel i den sammenhæng.

Så jeg synes, synspunktet er rigtigt med hensyn til folkeskolen, men man skal trods alt nok ikke føre det for kraftigt frem i den her diskussion, for der er altså en anden indfaldsvinkel til efteruddannelsen og voksenuddannelsen.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Der er ikke ret mange debatter om uddannelse og arbejdsmarked og lignende, hvor hr. Frank Dahlgaard ikke kan få folkeskolen inddraget. Det er, som om folkeskolen er blevet – eller måske altid har været det – hr. Frank Dahlgaards yndlingsversion.

Jeg vil også godt, ligesom to andre ordførere har været inde på, sige: Det, vi har talt for – det gjorde hr. Poul Erik Dyrland også – er primært de korttidsuddannede, for når det drejer sig om de mennesker, der har en videregående uddannelse eller en mellemlang uddannelse, så bliver de efteruddannet i dag. Men der er simpelt hen en ganske stor gruppe af mennesker, som kun fik folkeskolen, og de er ikke af sig selv motiverede til at vælge efteruddannelse og voksenuddannelse, hvilket hænger sammen med deres oplevelser i folkeskolen. Jeg er ikke sikker på, at det er de samme oplevelser, som hr. Frank Dahlgaard altid tænker på, når man taler om folkeskolen, men de oplevelser, som jeg ved at nogle har haft omkring folkeskolen, er, at de synes, at folkeskolen ikke kom dem nok ved. Derfor er det vigtigt, når vi taler om voksen- og efteruddannelse for de mennesker, at sørge for, at det er en efteruddannelse, som kommer dem ved. Det er den ene gruppe, som det er vigtigt at tale om.

Den anden gruppe er så os alle sammen, som er nødt til at få efteruddannelse. Det kan man selv klare en gang imellem, men det kan man ikke altid, for samfundet ændrer sig hele tiden. Det håber jeg da også at hr. Frank Dahlgaard er enig i.

Så uanset at vi kan blive enige om, at folkeskolen ikke altid er lige god og ikke er, som vi gerne vil have den – jeg tror, at hr. Frank Dahlgaard synes, at den er ringere, end jeg synes – så må vi da også sige, hvad jeg tror også hr. Frank Dahlgaard mener, at en gang imellem har vi da lov til at diskutere sådan noget som voksen- og efteruddannelse, for det er vigtigt i sig selv. At der er en række områder tilbage, vil aldrig blive afhjulpet af, at vi fik en bedre folkeskole.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Både i tale, men også i skrift ynder regeringen jo i hvert fald at komme med netop det dér om en forenkling af lovgivningen. Men det skal også ligesom følges op i praksis. Som hr. Poul Erik Dyrland sagde: Der er muligheder for, at man kan samarbejde imellem handelsskoler og tekniske skoler, AMU-centre osv., men det giver jo ingen decideret forenkling af systemet, for når det er således i dag, at AMU-centre f.eks. findes både på handelsskoler og tekniske skoler, hvorfor skal vi have de to systemer? Hvorfor skal vi have to ministre her i dag, når vi diskuterer

uddannelser? Det er jo helt, helt forfejlet, at man ikke netop forenkler det her område og siger: Jamen det hele kan blive lagt ind under f.eks. Undervisningsministeriet. Hvorfor skal vi her have netop disse to ministerier? Der er jo problemer, det ved vi, f.eks. overenskomsterne med lærerne på handelsskoler, tekniske skoler og AMU-centre. Det er to forskellige overenskomster, man kører efter dér. Der kunne vitterlig hele vejen ned i systemet laves en stor, stor forenkling. Så det er dét, jeg efterlyser, og jeg synes, det er på høje tid, at man sætter sig hen og finder ud af: Hvorledes kommer vi nu videre med den forenkling?

Så jeg synes, at det absolut er noget, der er vigtigt i den her debat, også af hensyn til uddannelserne: at vi får de bedste uddannelser af de unge mennesker som overhovedet muligt, og det gør vi kun ved, at vi ligesom tager også den vinkel med ind i debatten i dag, der drejer sig om at forenkler systemet til gavn for de unge mennesker og også til gavn for samfundsökonomien.

Dér vil jeg godt sige til hr. Poul Erik Dyrlund, at det er flot at høre – også fra SF's ordfører – hvad man ønsker af uddannelser her i dette samfund, men én ting er helt sikkert: Man glemmer altid fra Socialdemokratiets ordføreres side at fortælle: Hvad koster det det danske samfund? Hvor meget er det f.eks. med til at forhøje skattetrykket, og hvem er det, der skal betale det forhøjede skattetryk? Det er de samme unge mennesker, der forhåbentlig kommer i job en dag. Det er jo de samme borgere, der kommer til at betale ved kasse 1.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Til den socialdemokratiske ordfører vil jeg sige: Det er da rigtigt, at der selvfølgelig findes mange mennesker – det kan også godt være, at det er over en million mennesker – som trænger til efteruddannelse i dette land. Men fordi det er sådan og de mennesker selvfølgelig skal have mulighed for efteruddannelse, så er det jo ikke sådan, at vi skal blive ved med at producere mennesker, som kan fylde op på efter- og voksenuddannelserne senere. Derfor er der behov for at understrege, og det gør jeg på Det Konservative Folkepartis vegne, at der skal ske en opstramning af kvaliteten i grundskolen, og det vil først og fremmest sige folkeskolen.

Så siger SF's ordfører, hr. Aage Frandsen, at jeg hele tiden nævner folkeskolen. Ja, for det er

den største uddannelsesinstitution i Danmark; det er jo hele fundamentet, som det andet bygger på, og der er langt flest, jeg havde nær sagt både ansatte og indsatte i folkeskolen. Så man er altså nødt til i saglighedens interesse at nævne folkeskolen ganske ofte.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Til hr. Frank Dahlgaard: Ja, en god folkeskole er begyndelsen på et godt liv, men en god folkeskole er altså ikke nok. Vi har faktisk en million danskere i det her samfund, som aldrig har modtaget mere end folkeskolens undervisning, og det er ganske enkelt ikke tilstrækkeligt i det samfund, som vi lever i lige nu. Tænk bare på, hvor mange efteruddannelsespladser der er brug for, hvis den million danskere skal have en mulighed på fremtidens arbejdsmarked.

Der til kommer, at de, der har fået en uddannelse, de, der ikke bare har gennemgået folkeskolen, men også har fået en rimelig uddannelse efter folkeskolen, heller ikke kan klare sig. En ny undersøgelse fra Velfærdskommissionen viser, at hver anden virksomhed angiver manglende kvalifikationer blandt medarbejderne som årsag til, at man ikke har indført ny informationsteknologi.

Så spørger hr. Jan Køpke Christensen: Hvad koster det her, og hvem skal betale? Jeg vil gerne vide, hvad pokker det koster, hvis vi ikke for alvor får satset på efteruddannelse. Hvad koster det ikke, hvis vi ikke får alle de kortuddannede bragt tilbage til arbejdsmarkedet og givet dem en plads dér? Og hvad koster det ikke i dansk konkurrenceevne, hvis vi ikke får efteruddannet befolkningen, så de er i stand til at tage del i den teknologi, som bliver fremtidens produktionsmulighed?

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Min korte bemærkning er også en reaktion på hr. Frank Dahlgaards indlæg, hvori han bl.a. siger, at det er vigtigt, at vi får en god folkeskole, og at vi får nogle handelsskoler og gymnasier og den slags.

Jeg er helt enig med hr. Frank Dahlgaard i det synspunkt. Hr. Frank Dahlgaard glemmer bare, at problemet er, at vi nok kan opbygge et system, og at vi skal gøre det så godt som muligt, men at mennesker ikke nødvendigvis følger systemer, og at mennesker går forskellige veje. Det må hr. Frank Dahlgaard forstå at men-

nesker gør. Der er altid nogle mennesker, der går ud af folkeskolen på et meget tidligt tidspunkt, og som skal have en mulighed for at komme tilbage til den, og det vil der være, næsten uanset hvor godt et system vi laver. Uanset hvor god en handelsskole og uanset hvor godt et gymnasium hr. Frank Dahlgaard får lavet herinde i Tinget, vil det være sådan, at der vil være nogle, der går andre veje, og det skal der også være plads til.

Ud over den million, som flere andre har nævnt, vil det fremover stadig væk være sådan, hvis man vil opbygge et system, hvor man giver alle mulighed for at gå forskellige veje og for på et senere tidspunkt i livet at tage en uddannelse og ikke være lukket ude fra det, fordi hr. Frank Dahlgaard synes, de ikke har fulgt systemet korrekt på det tidspunkt, hvor han synes de skulle gøre det.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Til hr. Jan Kjøpke Christensen, der spørger, hvorfor vi skal have to systemer, vil jeg sige, at det kan der jo være mange forklaringer på, bl.a. den, at det er der tradition for. Så kan man spørge: Hvad kan vi bruge det til? Og dertil vil jeg sige, at som tingene er ude i det pulveriserende liv i dag, er det jo sådan, at vi kan se, at disse to systemer samarbejder på flere og flere områder.

Tidligere har der ikke været tradition for et samarbejde. Men vi har strammet lovgivningen op og via lovgivningen givet nogle muligheder, og vi har sendt nogle politiske signaler om, at vi kræver og forventer, at disse to systemer samarbejder. Og jeg vil ikke afvise, at vi ad åre, når vi har fået disse to systemer til at vænne sig til tanken om et betydelig mere integreret samarbejde, måske står med én lov på dette område.

I den forbindelse skal vi huske på, at vi altså har to partsstyrede systemer, og at det er meget vigtigt, at parterne også vænner sig til tankegangen om et samarbejde på dette område.

Så spørger hr. Jan Kjøpke Christensen: Hvad koster det? Jeg vil hellere stille spørgsmålet: Hvad koster det at lade være? Det er klart, at vi ikke skal strø om os med penge, at vi skal bruge de penge, vi har til rådighed, med omtanke, men hvad koster det at lade være? Jeg tror, den største dumhed, dette Ting kan begå, ville være at sige: Nu sparer vi på skattekroneerne og først og fremmest på uddannelsesområdet.

I øvrigt er det jo sådan, at hvis vi kommer i den situation et eller andet sted ovre i det jyske,

at en arbejdsgiver pludselig siger, at han ikke kan få den nødvendige arbejdskraft, selv om der er ledig arbejdskraft i området, hvad er så den væsentligste årsag, hvad er den årsag, vi altid bliver præsenteret for? Den er, at de pågældende ledige ikke har de fornødne kvalifikationer, og derfor har vi en forpligtelse til at indrette disse systemer på en sådan måde, at vi kan klæde disse mennesker på til at overtage netop de job, der nu måtte være.

Så skal jeg blot sige til hr. Frank Dahlgaard, at det altså ikke hjælper noget, at man indretter en folkeskole og et ungdomsuddannelsessystem på en sådan måde, at man siger, som hr. Frank Dahlgaard gør, at når det så er overstået, er verden gået i stå. Nej, verden går ikke i stå, og derfor siger vi i den socialdemokratiske folketingsgruppe: Uddannelse er en livslang proces.

(Kort bemærkning).

Jan Kjøpke Christensen (FP):

Det er jo sådan, at rigtige politikere som hr. Poul Erik Dyrlund og fru Elsebeth Gerner Nielsen har for vane, hvis man stiller et spørgsmål, så at komme med et modsørgsmål af samme art.

Jeg synes, det ville være mere på sin plads at komme med nogle konsekvensberegninger. Når man foreslår noget nyt, må der være konsekvensberegninger, og de konsekvensberegninger kan så stå i forhold til, hvordan det ville se ud, hvis de pågældende gik arbejdsløse. Så lad os få dem på bordet.

Det, der er galt, er jo, at de kurser, man laver i dag, er alt for specifikke, at de ikke er brede nok, og det vil sige, at mange af dem, der har været ledige i lang tid, faktisk bliver stillet dårligere, efter at de f.eks. har været på et AMU-kursus.

Jeg tænker her på Peter Jensens »Arbejdsmarkedssuddannelserne, evaluering af effekten på arbejdsløshed og løn«, Århus Universitet, 1991, hvorfra jeg citerer:

»En række arbejdsmarkedsforskere, der har undersøgt de såkaldt arbejdsmarkedssuddannelser, AMU, når ligefrem til det paradoksale resultat, at kursister med en forudgående høj ledighed stilles beskæftigelsesmæssigt ringere efter deltagelse i AMU-kurser.«

Det tyder på, at der er noget galt med disse uddannelser, og det, der er galt, er efter min klare opfattelse, at de er alt for specifikke.

Det, som hr. Poul Erik Dyrlund nævnte om samarbejdet mellem erhvervsskolerne, synes jeg var meget, meget tyndt. Hvorfor er disse systemer ikke sammenlagt? Ifølge hr. Poul Erik Dyr-

lund fordi der er tradition for, at de er adskilte. Så kunne man også spørge sig selv: Hvorfor skal skatterne fortsat stige i dette samfund? Og dertil kunne man så også svare fra Socialdemokratiets side: Det er der tradition for, når der er en socialdemokratisk ledet regering.

Det er altså ikke et konkret svar, der kan bruges til noget. Så lad os nu prøve at komme i gang med en reel debat og ikke blot sige, at der er tradition for, at disse uddannelser absolut skal fortsætte hver for sig. Handelsskolerne har jo flere kurser, som nu også VUS har. Hvorfor skal det være to forskellige institutioner, hvorfor ikke lægge dem sammen under f.eks. handels-skolerne?

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Fordi man er tilhænger af trafiksikkerhed, er man jo ikke modstander af ambulancer, hvis det alligevel går galt. Selvfølgelig skal vi have ambulancer, der redder folk, når det er gået galt, og selvfølgelig skal vi også have en efteruddannelse og en voksenuddannelse. Og en del af denne efter- og voksenuddannelse er jo at lære nogle voksne mennesker nogle færdigheder, som de burde have lært i grundskolen og det almindelige uddannelsessystem. Når det så ikke er sket – og i Det Konservative Folkeparti mener vi altså, at man godt kunne have fået flere igen-nem dér – skal man selvfølgelig komme med ambulancen.

Det må da være i alles interesse også her i Folketinget, at vi får øget trafiksikkerheden, og det vil sige, at vi får mere for pengene, mere kvalitet i det basale, grundlæggende børne- og ungdomsuddannelsessystem, sådan at vi i fremtiden ikke behøver at have så stort et efter- og voksenuddannelsesapparat, som for øjeblikket ser ud til at være nødvendigt. For en del af det går ikke bare til genoptræning af færdigheder, men også til at lære voksne mennesker færdigheder, som de burde have lært i folkeskolen. Så lad os nu ikke tale forbi hinanden.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Hr. Jan Kørpe Christensen kan ikke lide, at man stiller modspørgsmål, og det kan jeg da godt forstå, for dermed afsløres det jo somme tider, at det oprindeligt stillede spørgsmål i bedste fald ikke var det klogeste, man kunne stille.

F.eks. var hr. Frank Dahlgaard inde på spørgsmålet om trafiksikkerhed, så det kan vi

godt tage som eksempel: Hvis man siger, at det koster så og så mange tusinde kroner at opstille reguleringslys i et kryds, og der er nogle, der siger, at det er alt for dyrt, så er det da meget rimeligt at stille som modspørgsmål: Jamen hvad koster det, hvis vi lader være? Det eksempel tror jeg også hr. Jan Kørpe Christensen kan se kan bruges.

Hvad har det ikke kostet til uddannelse på edb-området, at man ikke i tide sørgede for, at der var de nødvendige lærere til rådighed? Jeg er slet ikke i tvivl om, at det har kostet ganske meget, og at det stadig koster ganske meget, at man ikke har gjort det i tide. Og derfor er der da en række tilfælde, hvor man må sige, at det koster noget, når man ikke efteruddanner.

Til hr. Frank Dahlgaard vil jeg så sige, at det godt kan være, at vi ikke er så uenige endda. Men udgangspunktet fra hr. Frank Dahlgaards side var, at folkeskolen indeholder en masse problemer, og at det er derfor, vi efteruddanner.

Selvfølgelig kan der findes eksempler på dette; det kan der da. Men der er to ting, som er helt eklatante, uanset hvor god vi gør folkeskolen, og den ene er, at der er nogle, der i første omgang kun får en folkeskoleuddannelse, og den anden er, at samfundet ændrer karakter. Og derfor skal vi efteruddanne.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg anstrenger mig normalt for ikke at gå ind i debatten, før ordførerne har haft lejlighed til at komme med deres synspunkter, men hr. Frank Dahlgaard giver mig nu alligevel anledning til at bryde et princip, som jeg søger at efterleve.

For det første mener jeg, at det ligger klart på kanten af forespørgslen, når hr. Frank Dahlgaard nu på ny rejser debatten om grunduddannelsen.

Her er jo først og fremmest tale om voksne mennesker, der for længst har forladt grundskolen og for en dels vedkommende også ungdomsuddannelserne, og som har behov for nye kvalifikationer. For det moderne samfund er jo sådan, at en grunduddannelse ikke længere varer hele livet. Det er jo derfor, voksne mennesker i titusindvis i de sidste 10-15 år har søgt de almene voksenuddannelser rundt omkring i amterne: fordi de havde behov for det, jeg vil kalde en aktuel folkeskolekompetence.

Så det, vi taler om nu, er den store gruppe af voksne mennesker, som har behov for voksen- og efteruddannelse – ikke fordi de engang fik en dårlig grunduddannelse i folkeskolen; de fik

den uddannelse, man gav dengang, og den har rakt langt for mange.

Og for at det ikke skal blive til et stadigt felttog mod folkeskolen fra hr. Frank Dahlgaards side, vil jeg minde om, at vi jo netop med et meget stort flertal i Folketinget har gennemført en reform af folkeskolen, som er trådt i kraft i dette skoleår, og som vil udvikle sig i de kommende år.

Så hvis hr. Frank Dahlgaard synes, der er noget, der kunne gøres bedre i folkeskolen, vil jeg sige, at det er vi mange der har været enige i. Derfor har vi lavet en reform af folkeskolen, og derfor er vi på vej til at få en god folkeskole.

Ulla Tørnæs (V):

En veluddannet og velkvalificeret arbejdsstyrke, der matcher det internationale samfunds konstante ændringer og krav, hører til Danmarks vigtigste ressourcer.

En veluddannet befolkning er Danmarks vigtigste råstof. Uddannelse og efteruddannelse er altafgørende bidrag til Danmarks konkurrenceevne og dermed til vækst i produktion og beskæftigelse.

Samfundsøkonomisk vil en rigtig efteruddannelsesindsats også gavne den strukturelle ledighed, der helt sikkert vil falde, hvis indsatsen målrettes også mod de ledige, der har mistet eller er i færd med at miste tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Her kan målrettet uddannelse bringe den enkeltes kvalifikationer op på et niveau, som gør det betydelig lettere at komme i job igen. Det styrende princip for voksen- og efteruddannelse bør være virksomhedernes behov for kvalificering af medarbejderne. Det afgørende for konkurrenceevnen er, at medarbejdernes kvalifikationer er tidssvarende eller helst et hestehoved foran vore internationale konkurrenters. I hele diskussionen om en reform af voksen- og efteruddannelsessystemet er det vigtigt at holde sig for øje, at efteruddannelse i sig selv ikke skaber flere job, men at behovsstyret efteruddannelse skaber dygtige medarbejdere, bedre konkurrenceevne og dermed flere arbejdspladser.

Venstre var meget tilfreds med, at der på regeringens egen foranledning blev indført en passus i finanslovaftalen fra november i fjor, hvoraf det fremgår, at regeringen allerede i indværende år vil gennemføre en reform af hele voksen-/efteruddannelsesområdet, der bl.a. skal indebære en forenkling af et totalt uoverskueligt lovkompleks, og som betyder, at

efteruddannelse fremover skal baseres på mere efterspørgselsorienterede styringsprincipper med taxametertilskud og kursusafgifter, også kaldet brugerbetaling, kort sagt en reform baseret på firepartsudvalgets rapport fra sidste sommer.

Men desværre har det jo vist sig umuligt for regeringen at nå til enighed om en voksen- og efteruddannelsesreform, hvorfor regeringen med en noget tynd begrundelse, nemlig hensynet til overenskomstforhandlingerne i begyndelsen af året, besluttede sig for at udskyde reformen helt frem til januar 1997.

Lad mig slå fast med det samme, at hvis en kommende reform fra regeringens side handler om at vælte nye milliardudgifter over på virksomhederne, er vi selvsagt mere end glade for denne udskydelse; og hvis en reformudskydelse blot betyder, at regeringen nu stykvis udbygger, hvad jeg vil tillade mig at kalde infrastrukturen, dvs. AMU-centrene, VUC, daghøjskolerne, produktionsskolerne m.v., uden at der følger en egentlig finansieringsreform med, som skal sikre, at vi får noget for de mange milliarder, der bruges på området, er det såmænd lige så slemt.

Vi oplever i dag et utrolig tungt og stift system, der i alt for høj grad bærer præg af at være opstået igennem mange års stykvis udbygning uden nogen overordnet strategi eller planlægning. Systemet er gradvis blevet udbygget ved årlige kapacitetsudvidelser, der på ingen måde har haft indflydelse på kvaliteten, men udelukkende på kvantiteten.

Et udbudsstyret system som det, vi kender i dag, har særdeles vanskeligt ved at omstille sig og indrette sig efter arbejdsmarkedets til stadighed ændrede krav og behov. Vi mener derfor, at regeringen én gang for alle bør tage tyren ved hornene og se at få lavet en reform, der efter Venstres opfattelse skal bygge på en efterspørgselsstyring, der kombineret med en mærkbar brugerbetaling skal sikre kvaliteten af uddannelsen.

Indførelse af brugerbetaling medfører naturligvis, at godkendte uddannelsessteder frit skal kunne optage alle de elever, der opfylder adgangsbetingelserne for at følge kurset. Et sådant system skal tillige medføre, at private kursusudbydere skal inddrages i efteruddannelsesindsatsen, vel at mærke på lige konkurrencevilkår og ikke sådan, som det fungerer i øjeblikket, hvor bl.a. lov om åben uddannelse og lov om arbejdsmarkedsuddannelse i visse tilfælde gennem favorable vilkår og konkurrence-

forvridning totalt har udmanøvreret private kursusudbydere.

Endelig skal en reform medføre, at de nuværende rammebevillinger ændres til taxameter-tilskud, og godtgørelsessystemet skal forenkles og gøres mere overskueligt for såvel brugerne som virksomhederne. Det er vigtigt, at en reform også sikrer, at små og mellemstore virksomheder kan anvende systemet og dermed få glæde af efteruddannelsesstilbudene – til gavn for produktiviteten og væksten.

Samtidig er det altafgørende, at godtgørelsessystemet ikke lægger op til kassetænkning. I diskussionen om en voksen- og efteruddannelsesreform har der helt naturligt været sat meget fokus på antallet af uddannelsespladser. Uden så meget som at skele til behovet for uddannelsespladser proklamerede statsministeren i sin første åbningstale tilbage i oktober 1993, at der skal oprettes ikke mindre end 60.000 nye uddannelsespladser inden år 2000.

Men alt tyder på, at regeringens målsætning fra oktober 1993 var grebet ud af den blå luft, og jeg vil tillade mig at kategorisere regeringens målsætning fra dengang som endnu et forsøg på kunstigt at fjerne ledige fra arbejdsløsheds køen i lighed med, hvad der er tilfældet med orlovsordningerne.

Jeg har vanskeligt ved at se grunden til, at man skal udbygge antallet af uddannelsespladser, når en lang række kurser faktisk har vanskeligt ved at finde kursusedtagere. Jeg står her med en annonce indrykket i dagspressen af et AMU-center, og den tyder egentlig ikke ligefrem på, at der er mangel på uddannelsespladser, idet den dokumenterer, at der er ledige pladser inden for stort set alle områder, når AMU-centret således søger i dagspressen efter kursusedtagere.

Jeg må derfor sætte et stort spørgsmålstegn ved, om der overhovedet er dokumentation for, at en reform skal handle om en udvidelse af antallet af uddannelsespladser. Jeg tror snarere, at den skal handle om at bruge de afsatte midler – dvs. ca. 18 mia. kr., svarende til knap 2 pct. af bruttonationalproduktet – på en sådan måde, at vi sikrer, at vi får mest muligt for de afsatte ressourcer.

Endelig er der hele spørgsmålet om, hvordan efteruddannelsen skal stykkes sammen. Her vil det være en stor fordel, hvis der eksisterer et incitament til, at efteruddannelsen sker uden for normal arbejdstid. En række virksomheder, bl.a. Unimerko i Sunds, har indført et efteruddannel-

sessystem, der bygger på frivillighed, og hvor kurserne kører i direkte forlængelse af arbejdsdagen. Der gives ikke løn til deltagerne; til gengæld er kurset gratis. Man kan sige, at medarbejderne yder tiden, mens virksomheden leverer materiellet.

En anden model er den italienske, hvor medarbejderne for hver dag, de stiller til rådighed for efteruddannelse, får én dag til finansieret af arbejdsgiveren. Det vil sige, at det er en slags fifty-fifty-ordning, som hr. Aage Frandsen også var inde på.

Jeg mener i høj grad, at det handler om at tænke utraditionelt samt at finde frem til en model, der er så fleksibel som muligt, frem for på forhånd at lægge sig fast på lige netop antallet af uddannelsespladser.

Om den foreslåede dagsorden kan jeg sige, at Venstre ikke kan støtte den. Som arbejdsministeren allerede har været inde på, har vi indgået en finanslovaftale med regeringen i november 1994, og ifølge aftaletekstens ordlyd har regeringen pålagt sig selv at fremlægge en reform, hvor vi vil indgå som forhandlere, når reformen er fremlagt.

Pia Christmas-Møller (KF):

Det er en kendsgerning, at alle, der har bare lidt at gøre med voksen- og efteruddannelsesområdet, efterlyser en strukturreform. Området er vildtvoksende og helt uden styring, og kun få har noget, der kan minde om et overblik.

Samtidig er det ifølge regeringen et højprioritetsområde. Det vil sige, at der bliver tilført enorme ressourcer, og når det sker uden egentlige behovsanalyser og uden klare målsætninger, er risikoen for et enormt ressourcespild overhængende, og det er præcis her, vi står: Regeringen har sat sig som mål, at der inden årtusindskiftet skal etableres 60.000 nye uddannelsespladser.

Det er et mål, der helt og holdent er grebet ud af den blå luft, og som hverken er underbygget af en behovsvurdering eller ledsaget af en kvalitetsstrategi eller lignende.

Formuleringen af forespørgslen demonstrerer desværre kun alt for tydeligt, at SF er hoppet direkte på regeringens limpind. Et tilfældigt, men meget stort tal bliver et mål i sig selv på dette vigtige område. Det er immervæk deprimerende, når tingene udvikler sig på den måde og bliver forenklet således – eller måske er jeg uretfærdig, måske har SF en behovsanalyse, som dokumenterer, at tallet helt præcist er 60.000.

I det spørgsmål, som arbejds- og undervisningsministrene skal besvare i dag, fokuserer man jo udelukkende på, om udbygningstakten holdes i forhold til det helt tilfældigt valgte mål om at sikre netop 60.000 flere pladser inden år 2000. Jeg vil meget gerne høre, om SF sidder inde med sådanne behovsanalyser. Hvis dét er tilfældet, vil vi meget gerne have dem i Arbejdsmarkedsudvalget, for vi er meget interesserede.

Jeg tror ikke, at der er nogen, som er uenige i, at voksen- og efteruddannelsesindsatsen er af kolossal betydning for konkurrenceevnen og dermed for beskæftigelsesudviklingen i de kommende år. Desto mere fatalt vil det være, hvis indsatsen fejler. Det har vi simpelt hen ikke råd til. Der er vitterlig brug for en grundlæggende reform.

I statsministerens åbningstale blev en voksen- og efteruddannelsesreform da også lanceret som regeringens helt store slagnummer i dette folketingsår, og i finanslovaftalen mellem regeringen, Det Konservative Folkeparti og Venstre hed det:

»Regeringen vil i 1995 søge gennemført en voksen- og efteruddannelsesreform baseret på hovedprincipperne i rapporten fra firepartsudvalget. Sigtet er at skabe et enklere system – omfattende både de beskæftigede og de ledige – der giver gode rammer for udbygning af indsatsen frem mod år 2000. Der skal skabes mere efterspørgselsorienterede styringsprincipper baseret på frit optag samt taxametertilskud og kursusafgifter. Der differentieres efter uddannelsernes målgruppe og indhold.

Den nærmere udmøntning af reformen vil blive drøftet med arbejdsmarkedets parter og partierne bag denne aftale – dvs. finanslovparterne – »sådan at der i foråret kan vedtages den fornødne lovgivning med henblik på ikrafttræden af reformen den 1. januar 1996.«

Alligevel er intet sket! Tværtimod meddelte regeringen i januar, at reformen var udskudt til 1997 – officielt af hensyn til de igangværende overenskomstforhandlinger, men reelt handlede det vel mere præcist om, at regeringen ikke kunne blive enig med sig selv om, hvordan et udspil skal se ud, hvilken ressortminister der skal sidde for bordenden ved forhandlingerne, hvilket ministerium der skal stå for reformen, og endelig – i denne sammenhæng det vigtigste – hvordan finansieringen skal skrues sammen.

Bag alt dette ligger formentlig også en diskussion om vægtingen af det arbejdsmarkedsrelaterede og det almindelige i uddannelses- og kursusindholdet.

Det er utilfredsstillende, at landet ledes af en regering, hvor intern uenighed i den grad blokerer for handlekraften. For Det Konservative Folkeparti er det af afgørende betydning, at de kommende års voksen- og efteruddannelsesindsats bliver mere målrettet mod de egentlige behov. For os handler det ikke om det ene eller det andet måltal, men om at sikre en løbende matchning af arbejdskraftens kvalifikationer og virksomhedernes og arbejdsmarkedets behov.

Voksen- og efteruddannelsesindsatsen er et af de vigtigste instrumenter til forebyggelse af flaskehalse. Den øgede efteruddannelsesindsats må styres af efterspørgslen, dvs. behovet. Ideen om, at blot man stabler et mægtigt antal uddannelsespladser på benene, skal det hele nok gå, duer ikke.

Udbudsstyring tror vi ikke på og slet ikke i denne sammenhæng. Det er uden mening på forhånd at sætte et mål på 60.000 pladser og bruge milliarder af kroner på nye bygninger, uddannelser og lærerkræfter osv., hvis det efterfølgende viser sig, at der overhovedet ikke er behov for det.

En vigtig del af en effektiv efterspørgselsstyring er deltagerbetaling. Herigennem kan det tjekkes, om der er et reelt behov. Indsatsen må først og fremmest ske over for de mennesker, der har størst behov. Derfor er vi mere end skeptiske over for blot at dele klippekort ud til højre og venstre.

Endelig er det vigtigt, at det offentlige engagement i efteruddannelsesindsatsen ikke kvæler de private kursusudbydere ved unfair konkurrence m.v. Der skal være et fornuftigt samspil på fornuftige og fair vilkår.

Det er nogle af de krav og grundprincipper, vi fra konservativ side ønsker gennemført i forbindelse med en voksen- og efteruddannelsesreform.

Selv om regeringen har sprængt tidsfristen, vil vi holde den fast på finanslovaftalen fra i fjor, hvori både princippet om efterspørgselsstyring og brugerbetaling er fastslået som bærende elementer i en kommende reform.

Og netop på baggrund af vores finanslovaftale med regeringen afviser vi SF's dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Fru Pia Christmas-Møller spurgte, om vi havde lavet en analyse, som kunne påvise, at der var et behov for lige netop 60.000 uddannelsespladser

yderligere. Nej, den analyse har jeg søreme ikke fået lavet. Det er jo regeringen, der har sagt, at den vil skaffe disse yderligere uddannelsespladser, og vi mener også, at der er brug for flere uddannelsespladser. Om det skal være 60.000, eller hvilket antal det skal være, tør jeg ikke sige. Jeg ved ikke, om regeringen kan svare på, om det netop er dét tal, der er det rigtige.

Vi kunne jo ikke så godt stille en forespørgsel ud fra finanslovaftalen, som jeg kan forstå at Det Konservative Folkeparti har et problem med i forhold til regeringen. Og derfor har vi også valgt i vores dagsordensforslag i dag – som jeg kan forstå at fru Pia Christmas-Møller ikke kan stemme for – at sige, at regeringen skal fremlægge en samlet plan indeholdende en analyse af behovet for voksen- og efteruddannelse i den kommende 10-års-periode, overvejelser over, hvilke former for voksen- og efteruddannelser der er behov for i de kommende årtier som følge af internationaliseringen og udviklingen af informationssamfundet, overvejelser over, hvordan der fortsat kan ske en udvikling inden for voksen- og efteruddannelsesområdet, altså hvordan man kan udvikle området, forslag til finansiering og forslag til, hvilke rettigheder til uddannelse man skal have.

De to første pinde lever netop op til det, som jeg kan forstå at også fru Pia Christmas-Møller er optaget af: for det første spørgsmålet om, hvor stort behovet er – vi er enige i, at det spørgsmål kan og skal stilles – og for det andet om, på hvilket område der er et særligt behov. Det sidste spørgsmål håber jeg at arbejdsministeren vender tilbage til i sin senere replik, for vi mener, det er vigtigt, når man skal lave planerne for VEU, at man også tager højde for, at man selvfølgelig skal kende behovet, inden man siger, hvad man vil gøre for at løse det.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Jeg beder også om ordet i forbindelse med denne behovsdiskussion, for jeg er grundlæggende enig i, at det selvfølgelig er vigtigt at kende behovet i årene fremover. Men jeg er ikke i tvivl om, at behovet for de 60.000 pladser virkelig er til stede. Der er trods alt nogle ting, vi ved.

Vi ved bl.a., at der kommer nogle faldende ungdomsårgange, og at de unge, der så ikke kommer, jo altså heller ikke bærer ny viden med ud på arbejdsmarkedet – hvis man kan udtrykke det på den måde.

Vi ved også, at når vi når frem til efter årstusindskiftet, er der nogle meget store årgange, der forlader arbejdsmarkedet og tager noget viden med sig – det er jo også en kendsgerning.

Og dér har vi altså en lidt anden opfattelse i Socialdemokratiet, end man har i den borgerlige lejr her i huset, for dér er svaret jo, at de ældre skal blive længere på arbejdsmarkedet.

Det er ikke det svar, vi har; vi har et andet svar. Vi har det svar, at for at kompensere for de problemer, som ganske givet medfølger dér, skal vi uddanne nogle af den million mennesker, der ingen uddannelse har. Der er jo dér, vi skal kompensere, og derfor er jeg ikke i tvivl om behovet.

Jeg vil i øvrigt sige om hele finansieringsdebatten, at det jo ikke er overraskende, at Venstre og De Konservative taler om brugerbetaling. Men fru Ulla Tørnæs glemte én ting, da hun sagde, at indførelse af brugerbetaling medfører, at uddannelsesinstitutionerne skal optage alle, der opfylder optagelseskravene, og det var, hvad det så er for optagelseskrav. Det er jo bl.a. et økonomisk krav, altså et krav om, at man evner at betale for sin egen uddannelse. Det er jo det, dette her handler om, kan jeg høre på det hele: at de kortuddannede og de, der ikke har nogen uddannelse – dvs. de, der ikke har ligget samfundet til byrde på dette område tidligere – skal betale regningen selv.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det, der får mig herop, er også både fru Ulla Tørnæs og senere fru Pia Christmas-Møller, som begge er inde på brugerbetaling, og som åbenbart henviser til deres finanslovaftale, som skulle bevirke, at de dermed mener at kunne gennemtvinge, at den brugerbetaling, som er deres kongstanke, så skal gennemføres, hvis der skal laves en eller anden ordning her.

Jeg kunne da godt tænke mig også at høre fra nogle af dem, der har været med i finanslovaftalen fra regeringens side, om de faktisk mener, at det er rigtigt, som det blev udlagt af fru Pia Christmas-Møller og fru Ulla Tørnæs, at finanslovaftalen faktisk låser dem fast, så de ikke er i stand til at lave noget fornuftigt sammen med f.eks. SF og Enhedslisten på dette område.

For jeg tror, at vi trods alt på det her område har nogle holdninger, så vi ligger nærmere hinanden, end det, som vi hører fra fru Ulla Tørnæs, som er for 100 pct. brugerbetaling; de eneste, der så reelt får en chance for at få en

efteruddannelse, er folk, der har en klat penge med sig hjemmefra og kan betale for deres uddannelse.

Jeg kunne godt tænke mig at høre, om en sådan finanslovsaftale – som det jo desværre ikke er lykkedes at føre igennem her i 1994-95 – sådan gælder ud over det finansår, hvori den er indgået.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Først og fremmest et svar til hr. Aage Frandsen, som til sidst i den korte bemærkning siger, at det selvfølgelig først og drejer sig om at vurdere behovet og derefter finde løsningerne på det behov, man så får øje på. Det er vi jo enige om.

Problemet er, at SF gør det modsatte i praktisk handling. I dag har man stillet en forespørgsel til arbejdsministeren og undervisningsministeren for at få at vide, hvordan det går med udbygningen, om man når sine mål.

Det er at følge regeringens princip: Tænk på et tal, og derefter at holde regeringen op på, om det tal nu også bliver nået, uanset om det er fuldstændig uden jordforbindelse.

Det ærgrer mig, for SF kan vi være uenige med i mangt og meget, men sædvanligvis plejer SF at have en vis logik i de indre synspunkter, og den er ikke til at få øje på her. Jeg synes, det er bagvendt.

Naturligvis har jeg læst SF's dagsorden, men vi mener altså ikke, at der er grundlag for at stemme SF's dagsorden hjem i dag. Vi har vores finanslovsaftale med regeringen, og den agter vi at holde regeringen fast på; den skal ikke udtynnes af en dagsorden foreslået af SF. Så er det sagt ligeud.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil godt til Enhedslistens repræsentant sige, at det her jo er et system, hvor både arbejdsgivere og arbejdstagere skal være positive over for efteruddannelsen og voksenuddannelsen.

Derfor mener vi faktisk, at det er et politisk signal, at et forlig med V og K er bedre end et forlig med Enhedslisten alene af den grund, at så sætter man altså ikke den ene halvdel af befolkningen op imod den anden. Så er det et forlig, der har en politisk bredde, hvor man ved, at det også kan bære ud over næste valg, plus at interesserne både fra arbejdsgiverside og fra arbejdstagerside er varetaget.

Derfor må CD's svar på det spørgsmål, der blev rejst, være, at det sidste, vi ville prøve at lave, var et forlig med Enhedslisten om dette her.

Annette Just (FP):

Så står vi igen og skal diskutere, hvordan regeringen skal få fjernet det ubehagelige arbejds-løshedstal, for det har den jo lovet, da den trådte til. Og når man nu ikke kan gøre det ved at sætte flere i arbejde, kan man jo gøre det på mange andre måder. Man kan give dem orlov – det har vi diskuteret mange gange her i salen – og man kan sætte dem i gang med en uddannelse, som de egentlig ikke har behov for. Det har vi også diskuteret mange gange før her i salen, og nu gør vi det én gang til.

Jeg vil sige, at der dog er kommet et enkelt lille nyt lyspunkt til. Det blev faktisk sagt fra undervisningsministerens side, at det også var et spørgsmål om at fjerne flaskehalsproblemerne. Deri er Fremskridtspartiet 100 pct. enig.

Men så gik undervisningsministeren videre med, at det var jo skolen for livet. Ministeren brugte ikke direkte ordene, men til gengæld brugte han alt det, der plejer at være i den diskussion, når vi taler om, hvad det vil sige at kunne uddanne sig livet igennem.

Vi er principielt enige i, at det er vigtigt at uddanne sig livet igennem. Det er måden, man gør det på, som vi nok ikke er helt så enige om, for en livslang uddannelse er selvfølgelig vigtig for hvert enkelt menneske. Vi skal være hele mennesker, som det blev sagt. Vi skal have vores kulturelle udvikling, vores sociale udvikling, og alle disse fine ord.

Næ, dér, hvor det går galt, er, når man fra regeringens side indimellem kommer og siger: Og det skal vi nok sørge for. Regeringen vel at mærke skal nok sørge for, at alle mennesker nu bliver hele mennesker på den rette socialdemokratiske måde, eller hvordan ministeren ellers ønsker at udtrykke det, og for at de får den kulturelle udvikling, som der er enkelte der gerne vil have, eller den sociale indstilling, som der er andre der synes er utrolig vigtig.

Fremskridtspartiet har altså en anden grundholdning. Den er, at det er op til det enkelte menneske selv at finde ud af, hvad det er for en kulturel udvikling, de vil have, eller hvad det er for en social udvikling, som de ønsker at bevæge sig hen imod. Og det er også op til det enkelte menneske selv at bedømme, hvilken uddannelse de gerne vil arbejde hen imod.

Når jeg starter med disse generelle betragtninger, er det jo selvfølgelig, fordi vi siger, at der ikke skal komme nogen og sige: Af principielle grunde og for at fjerne dig fra arbejdsløshedskøen eller fra en eller anden statistik skal du ind på en speciel uddannelse, for det har vi fundet ud af er en god idé. Ikke betydende, at de absolut har brug for den, ikke betydende, at det vil give dem nogen kvalifikationer til at gå ind på arbejdsmarkedet bagefter, men betydende, at de er ude af statistikken. Og så er vi – kan jeg godt garantere for – så langt fra det, der er regeringens opfattelse, som det næsten kan lade sig gøre.

Ministeren sagde klart og tydeligt, at målet var 50.000-60.000 helårspladser yderligere, og var lidt stolt af, at vi nu var ved at nærme os her i 1995-96, så vidt jeg forstod, ca. 20.000 ekstra pladser. Det er jo selvfølgelig flot, hvis man kan fjerne dem fra statistikken.

Jeg spørger: Hvilke kvalifikationer får de folk, efter at de har gået på alle disse fine kurser? Er det, som ministeren gav udtryk for, blot generelle kvalifikationer?

Og så må jeg sætte en lille parentes og spørge ministeren: Og hvad betyder så det? Hvem fastsætter de krav til generelle kvalifikationer for det enkelte menneske? Er det ministerens kvalitetskrav, eller er det det enkelte menneskes kvalitetskrav? Er det kravet om, at den enkelte føler sig bedre udrustet til at gå ud og få et job, eller er det blot det, at man har fået tiden til at gå?

Ministeren sagde også yderligere: Det er bløde kvalifikationer. Jeg tror, det var arbejdsministeren, der brugte det udtryk. Jeg ved egentlig ikke, i hvilken arbejdsituation man har brug for bløde kvalifikationer. Men jeg kan godt følge, når man begynder at tale om, at det måske var en idé at motivere folk til at tage det arbejde, de er blevet anvist, og ikke sige: Åh, jeg er nok nødt til at tage endnu et kursus.

Jeg er med på, at der også blev talt om jobrotationer, og der er blevet talt om uddannelsesorlov og meget andet. Hvad er det for nogle reformer? Fremskridtspartiet er i hvert fald ikke enig i, at det, der er blevet talt om fra regeringens side, er en reform; det er ikke andet end en reform for reformens skyld.

Hr. Aage Frandsen fra SF sagde faktisk det allermest rigtige, og det er første gang, jeg har hørt SF sige det, så det vil jeg gerne have lov at gentage: Værdierne skabes ud af produktionen. Jeg blev så glad for, at selv SF har erkendt det. Det er jo så sandt, som det kan siges, at uden

produktion kan det i øvrigt være det samme alt sammen, for så tjenes der ingen penge.

Men så kan det ikke nytte noget, SF samtidig siger, at nu skal vi lave finansiering. Vi finder nogle gode nye modeller, og så laver vi nogle nye uddannelsesfonde, som betales af arbejdsgiveren og også af det offentlige, hvis de er arbejdsgivere. Både de private og de offentlige arbejdsgivere kan få lov at betale gildet her.

Er det slet ikke gået op for SF, at der rent faktisk er nogle produktionsmuligheder i ikke yderligere at brandskatte dansk produktion? Er det virkelig så fremmed for SF at tænke så langt, at sige: Hvis nu vi gav dem lempeligere muligheder, kunne det være, de ville producere mere og derfor ansætte nogle flere mennesker? Jeg tror godt, at hr. Aage Frandsen kan forstå tankegangen. Jeg tror også på, at hr. Aage Frandsen vil værdsætte, hvis der kommer flere i arbejde, frem for blot at sætte ind med bløde kvalifikationskrav – ja, beskæftigelsesterapier for at sige det groft.

Hr. Poul Erik Dyrland var inde på, at der skulle være et forpligtende samarbejde mellem de små og mellemstore virksomheder med hensyn til uddannelse. Det var hans idé til denne nye reform, som vi jo i virkeligheden taler om. Og så skulle der lidt flere penge til den pædagogiske udvikling af arbejdskraften.

Jeg tror stadig væk, at Fremskridtspartiet har utrolig meget ret, når de siger: Det, der skal til, er, at vi forkæler arbejdslivet, arbejdsgiverne, så vi får dem til at ansætte flere mennesker, så de har råd til, lyst til og kan overkomme at udvikle sig selv og ikke bliver tvunget til det af andre, nemlig staten.

Derfor er Fremskridtspartiets forslag, hvis vi skal tale om en reform, en forenkling af uddannelsessystemerne. Og det er ligegyldigt, om det er VUC, AMU-centrene, handelsskoler, voksen- og efteruddannelse osv. De skal simpelt hen forenkles, så enhver ved, hvad det er, de kan tilslutte sig, hvad det er, de selv kan melde sig til.

Og så skal man i langt højere grad gå over til at lade det blive en ting, man gør i samarbejde med sin arbejdsgiver, altså at man også benytter sig af hele det aftenskoleuddannelsesstilbud, der foreligger. Det ved jeg at undervisningsministeren og Fremskridtspartiet faktisk er rimelig enige om, i hvert fald den del af det, hvor folk selv tager initiativ, hvor de selv finder ud af, hvad det er, de gerne vil uddanne sig til, hvad det er, de gerne vil lære, og ikke bliver påduttet af det offentlige, at nu skal man have en eller anden

kvalifikation, som man ikke selv kan se fornuf-ten i. For så ender vi med, som det også er blevet sagt før af fru Pia Christmas-Møller, tror jeg det var, at undervisningscentrene begynder at skulle annoncere efter elever, frem for at man har det problem, som regeringen i hvert fald påstår at man har, nemlig at man skal op på yderligere 50.000-60.000 helårsplasser.

Og så til sidst skal jeg sige, at Fremskridtspartiet afviser SF's dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det er til hr. Peter Duetoft, som var inde på, at Enhedslisten var de sidste, man ville lave aftale med på dette område.

Men dér synes jeg sådan set, at hr. Peter Duetoft burde prøve at forholde sig lidt til substansen i det udspil, der ligger fra De Konservative og Venstre, i stedet for at forholde sig til, hvorvidt det er noget, der kan spises af den ene og den anden part uden for dette Ting.

Substansen er jo, at de vil indføre en form for brugerbetaling, som betyder, at det ikke bliver et reelt tilbud til alle at få en mulighed for efter- og videreuddannelse, men regulært bliver noget, der bliver meget selektivt for en meget, meget snæver gruppe.

Og jeg ved ikke, om det er det, som hr. Peter Duetoft mener at regeringen skal lægge ryg til sammen med dem.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Jeg vil sige til fru Annette Just, at jeg er en lille smule forvirret. Hr. Jan Køpke Christensen fra Fremskridtspartiet sagde i en af sine korte bemærkninger – og refererede dermed til en undersøgelse, der er lavet – at jo snævrere, jo mere erhvervsrettet et uddannelsesforløb er, jo mindre sandsynlighed er der rent faktisk for, at uddannelsesforløbet kan bruges til noget, at folk får arbejde bagefter.

Så kommer fru Annette Just og siger i sin ordførertale, at de bløde, generelle, brede kvalifikationer ikke duer til noget som helst og ikke kan bruges, men at det derimod drejer sig om at sats på det mere snævert erhvervsrettede.

Er der splid i Fremskridtspartiet omkring dette her, eller hvad er meningen? Jeg håber, at det er hr. Jan Køpke Christensen, der tegner butikken i den sammenhæng.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Det er vel typisk for Fremskridtspartiets måde at behandle dette forslag og andre forslag om arbejdsløse på, at man stiller det op, som om det eneste, det drejer sig om for regeringen, er at nedbringe nogle arbejdsløshedstal, som om det i sig selv var noget, der kunne tælle nogen steder.

Tror man virkelig, at danske vælgere er så dumme, at de bare falder for nogle arbejdsløshedstal, der falder lidt eller stiger lidt? Det er jo ikke det, det drejer sig om. Det, det drejer sig om, er de arbejdsløse. Her ligger forskellen på Fremskridtspartiet og deres meningsfæller til forskellig side og så andre partier her i salen. Vi tænker ikke på nogle arbejdsløshedstal: Vi tænker på de arbejdsløse.

Jeg er af den faste overbevisning, at der vil være et stort antal mennesker, der aldrig nogen sinde vil få chancen for at få en af de arbejdspladser, man normalt betegner som en reel arbejdsplads. Hvad skal de mennesker så lave? Hvordan skal vi få de mennesker til at føle, at de trods alt spiller en rolle i dette samfund, at vi dog giver dem en chance for at finde ud af et eller andet, som på en fornuftig måde kan bringe dem ind i et eller andet? Det må de så selv finde ud af; der er ingen, der kan anvise dem det.

Men jeg må lige minde fru Annette Just om i relation til spørgsmålet om skattesænkning og alt det dér, at det jo er en ældgammel tankegang, at hvis bare man sætter skatterne ned, bliver der flere arbejdspladser. Der er intet bevis for det.

Hvor i verden er det land, der skaber en masse yderligere arbejdspladser? Vi kan høre det dagligt – de, der følger med i Tyskland: Tysklands erhvervsliv går frem og går frem og går frem, men beskæftigelsen stiger ikke.

Skyldes det de tyske skatter? Næ, det skyldes ganske simpelt den omstændighed, at det, der går frem, er den højtekniske udvikling, det er den, der kræver færre og færre beskæftigede. Kun hvis man sætter ind på dén, kan man være med i den internationale konkurrence.

Centrum-Demokraterne har i lang tid givet udtryk netop for dette: Vi tænker ikke på nogle arbejdsløshedstal. Det er for øvrigt heller ikke det, der tæller, det er beskæftigelsestallene, og de ser som bekendt noget anderledes ud. Udviklingen i beskæftigelsen ser jo helt anderledes ud end det, der svarer til udviklingen i arbejdsløshedstallene. Det ligger klart for

enhver. Det, der interesserer os, er ikke disse tal, men det er netop, at de arbejdsløse kan fornemme, at vi tænker på, hvordan vi kan skaffe dem en mening i tilværelsen.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Når man lyttede til fru Annette Justs ordførertale, kunne man meget nemt få den fornemmelse, at man i Fremskridtspartiet er totalt uvidende om, hvad der foregår uden for dette hus' vægge.

Der blev rejst en række spørgsmål. Fru Annette Just var inde på spørgsmålet om lempeligere muligheder til erhvervslivet. Jamen for søren da, hvad er det, vi diskuterer her i dag? Vi har jo netop hele diskussionen om den arbejdskraft, som er til rådighed for erhvervslivet. En af de meget, meget vigtige ydelser, som samfundet leverer til erhvervslivet, er jo, at der står en veluddannet arbejdskraft parat til hele tiden at træde ind, hver eneste gang der opstår et hul. Det er en meget, meget vigtig faktor; det er en meget, meget vigtig ydelse til erhvervslivet.

Hvem er det, der stiller disse kvalitetskrav? Ja, det lød faktisk, som om det var mig eller Folketinget, at det var os her, der stillede kvalitetskravene til dem, der nu skulle i gang med en uddannelse eller var i gang med en uddannelse. Jeg vil sige til fru Annette Just, at det er det ikke. Det er omverdenen uden for dette hus, der formulerer kvalitetskravene. Det er ikke den ledige, det er ikke den enkelte, der formulerer kvalitetskravene. Det er erhvervslivet. Det er dem, der har behov for at få arbejdskraften, der formulerer det.

Vi kan se i hver evig eneste stillingsannonce, der opslås, at der er et kilometerlangt krav med hensyn til, hvad det er, virksomhederne ønsker at medarbejderne skal kunne. Det er erhvervslivet bredt, det er samfundet, der stiller disse krav; det er ikke Folketinget. Og det skal det heller ikke være; det skal være samfundet. Men vi skal sikre, at der er et uddannelsesværktøj, som kan bruges til at honorere de krav, som samfundet stiller.

Så vil jeg i øvrigt godt slutte af med at sige: Vi taler så meget om behov. Det kunne jo være spændende, om man i den borgerlige lejr her i huset kunne præstere en eller anden undersøgelse, der gik præcis den modsatte vej og kunne dokumentere, at det behov, som er diskuteret så meget, ikke er til stede. Jeg ville godt se, hvor mange arbejdsgivere der ville sige: Vi har ikke det behov.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Fru Annette Just virkede overrasket over, at jeg sagde, at værdier kun skabes ud af produktionen. Jeg er meget ked af, at det var en overraskelse, for jeg håber da, at alle forventer, at jeg kun kan have den opfattelse. Det er jo tåbeligt at mene det modsatte, og jeg vil da synes, det var noget underligt noget at tro, at jeg er tåbelig.

Det er i øvrigt ligegyldigt, hvilken økonomisk teori man holder, om det er Adam Smith's gamle liberalistiske teorier eller det er Karl Marx' socialistiske teori og marxistiske økonomiske teori; alle bygger på, at værdier kun skabes ud af produktionen. Så det er da indlysende.

Det, der var min pointe, var, at i stedet for at sige, at man finansierer det over staten, hvor pengene kommer fra indkomstskatten, altså ud af en løn, kunne man lige så godt sige: Vi går direkte til produktionen, for det er dér, den er skabt, i stedet for at man skal have alle mellemledene.

Så har jeg et spørgsmål til fru Annette Just. Den meget nedladende bemærkning om bløde kvalifikationskrav, hvad er det for noget, altså de dér bløde ting? Er det højskolerne, altså daghøjskoler eller folkehøjskoler, oplysningsforbundenes og aftenskolerens virksomhed? Hvad er det for noget? Men altså helt specifikt: Er højskolen omfattet af de »bløde« kvalifikationskrav, som man er så nedsættende i sit tonefald over for?

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Ja, nu har jeg fået en del spørgsmål.

Først og fremmest vil jeg sige til fru Elsebeth Gerner Nielsen, at der overhovedet ikke er noget problem med hensyn til det, som hr. Jan Køpke Christensen sagde tidligere på dagen, og så det, jeg sagde. Det, jeg talte om, var blot ikke præcis det samme som det, hr. Jan Køpke Christensen talte om. Jeg talte om de erhvervsrelaterede uddannelser, hvor det ville være en god idé at sammenlægge og få et samarbejde i stand, frem for at vi gør det så besværligt for dem, der har brug for det, at det rent faktisk ikke kan lade sig gøre, medmindre man har en sagsbehandler i hånden til at fortælle én, hvad det er, man nu gerne vil.

Jeg ønsker, at vi skal have samarbejde, således at vi også får benyttet og udnyttet ressourcerne optimalt. Det vil vi godt være med til at prøve at se på.

Jeg er nødt til at gøre det kort, for der er så mange spørgsmål.

Til hr. Erhard Jakobsen må jeg sige, at er der noget, jeg ikke tror, så er det, at folk er dumme. Nej, tværtimod. Det er også derfor, det egentlig er lidt beskæmmende, at det overhovedet er nødvendigt at sige, at det ikke er på grund af folk, men på grund af dem, der sidder her i Folketinget, at jeg bliver ved med at sige, at arbejdsløshedstallene er sminkede tal, når man ikke tager dem med, der er sendt ud til en eller anden form for uddannelse, og hvor man kan sætte et meget stort spørgsmålstegn ved, om den er erhvervsrelateret eller ej.

Men det eneste, regeringen kan glæde sig over – og det er kun regeringen, der kan glæde sig over det – er altså, at de ikke er med i arbejdsløhedsstatistikken mere. Så står de pludselig, som om de er under uddannelse, selv om det er en uddannelse, som man kan sætte et meget stort spørgsmålstegn ved, om den overhovedet er erhvervsrelateret.

Nej, hr. Erhard Jakobsen, jeg tror ikke, at folk er dumme, men der sidder enkelte folk herinde, som tror, at de kan snyde befolkningen, og det er jeg ked af.

Jeg vil godt meget hurtigt sige om skatterne, som hr. Erhard Jakobsen også spørger om, at jeg mener, der er masser af beviser på, at hvis man brandskatter erhvervslivet, hvis man indfører f.eks. de dér fine, nye grønne afgifter og lignende, så er det ødelæggende for erhvervslivet, og det tror jeg ikke at hr. Erhard Jakobsen på nogen måde kan tilbagevise.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Hr. Erhard Jakobsen er en belæst herre, det er jeg ikke i tvivl om, og derfor går jeg også ud fra, at hr. Erhard Jakobsen læser de analyser, de rapporter, der kommer, også de sidste, der er kommet fra Socialforskningsinstituttet og Velfærdskommissionen.

Når hr. Erhard Jakobsen har læst dem intensivt, ved hr. Erhard Jakobsen også udmærket, at det med skattetrykket har indflydelse på arbejdsløsheden. Fremskridtspartiets synspunkter om at hæve den skattefrie bundgrænse er i hvert fald blevet blåstemplet af disse to anerkendte og offentlige instanser, både Socialforskningsinstituttet og Velfærdskommissionen. Så det er ikke bare noget, som er grebet ud af den blå luft. De andre ting: at brandskatte befolkningen, at have verdens højeste skattetryk, har i

hvert fald vist sig ikke at kunne hjælpe på arbejdsløsheden.

Vi har jo en for stor arbejdsløshed – det tror jeg også at CD er enig med Fremskridtspartiet i – og vi må gøre, hvad vi kan for at få den nedsat. Da er det, vi siger: Hvorfor så ikke prøve noget nyt, hvorfor ikke prøve at lette skatten nedefra? Og det er altså blevet sagt både fra Socialforskningsinstituttet og Velfærdskommissionen som sagt, at det er den rigtige vej til at få arbejdsløsheden ned.

Så må jeg sige til sidst, at det dér med, om vælgerne er dumme osv.: Altså jeg tror ikke, der er nogen politikere, der vil stå og sige, at vælgerne er dumme. Jo, der var vist én på et eller andet tidspunkt; jeg ved ikke, om det blev dementeret senere. Men ellers tror jeg ikke, der er nogen, der tør sige det. Og det er de selvfølgelig heller ikke.

Det, det drejer sig om, er netop for CD's vedkommende, at man ikke vil gå ind for flere folkeafstemninger. Når det drejer sig om store ekstraudgifter, der kan være med til at hæve skattetrykket, ønsker man ingen folkeafstemninger, så har man ikke tillid til, at vælgerne kan forstå de ting, man arbejder med her i Tinget, og som jeg tror at vælgerne forstår meget bedre, end CD regner med.

Så jeg synes en gang imellem, at der måske kun er ét parti, der ikke har så meget tillid til vælgerne, som de burde have, og jeg siger ikke, at CD dermed har sagt, at vælgerne er dumme, men tilliden til vælgernes vurdering af de forskellige sager er meget lille hos CD.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Debatten antager indimellem en meget bred og generel karakter, og derfor skal jeg minde om forespørgselsens ordlyd.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg ville aldrig drømme om at tage ordet, hvis det ikke direkte var nogle ting, jeg havde sagt, som man anfægtede rigtigheden af; og så henviste man til, tror jeg nok, Velfærdskommissionen, som jo ikke har afgivet sin betænkning endnu, og nogle udtalelser forskellige steder fra.

Jeg tror nok, at de damer og herrer, der har siddet og lavet det, vist meget vil have sig frabedt at få den udlægning af det, som er blevet givet her i dag. Det er overhovedet ikke en korrekt udlægning.

Og så endelig: Jeg har naturligvis også læst de ting dér, jeg har også studeret de ting, og jeg kan ikke finde noget som helst bevis nogen steder i verden for, at den gamle recept med bare at nedsætte nogle skatter er noget, der automatisk medfører, at man får højere beskæftigelse. Det er der intet bevis for nogen steder, og det mener jeg man får svært ved at føre bevis for.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Den danske arbejdsstyrke mangler kvalifikationer. Baggrunden er først og fremmest, at de ufaglærte job forsvinder med lynets hast. Dertil kommer, at produktionen til stadighed forandres som følge af de ændrede konkurrencebetingelser. Tænk bare på, hvad den nye informationsteknologi betyder for kravet til medarbejdernes kvalifikationer.

Somme tider må man spørge sig selv: Hvad er det, Danmark skal konkurrere på? Og jeg er ikke i tvivl: Vi skal konkurrere på viden og på uddannelse snarere end på løn.

Dertil kommer, at den økologiske krise tvinger os til at begynde at producere på en anderledes måde. I stedet for at bruge løs af den fossile energi og de ikkefornybare ressourcer bliver vi nødt til at satse langt mere på den levende energi, på den menneskelige arbejdskraft.

Det, der skal bære fremtidens økonomiske vækst, er hænderne, det er hændernes arbejde, og det er det, vi har mellem ørene. Både de kortuddannede og de veluddannede må løbende efteruddannes af hensyn til dansk konkurrenceevne og af hensyn til den personlige udvikling og mulighed for fortsat at have plads på arbejdsmarkedet.

Som nævnt flere gange fra denne talerstol er der en million danskere, som har kort skolegang og ingen nævneværdig erhvervsuddannelse; det kan vi ganske enkelt ikke være bekendt, og det har vi slet ikke råd til.

Men også personer med erhvervsuddannelse må have nye kvalifikationer, når deres job forsvinder; tænk bare på det, der sker inden for finanssektoren lige for øjeblikket.

Det kan være svært at sige, hvad det er for en type job, der bliver i fremtiden f.eks. inden for service-, informations- og miljøområdet. Derfor må voksenuddannelser hele tiden have mulighed for at udvikle sig frit og i takt med nye vækstområder. Udviklingen af voksenuddannelserne skal være efterspørgselsstyrede, og voksenuddannelserne må kunne kvalificere deltagerne så bredt, at de ved at kombinere en række færdigheder og viden kan indgå i nye jobområder.

Noget af det, som ofte diskuteres, er, hvorvidt det er almene eller erhvervsrettede kvalifikationer, der skal sættes på.

Har Grundtvig overhovedet en rolle at spille i dette stadig mere teknisk orienterede samfund? Svaret er et meget klart ja. De store omskiftelser, som det moderne menneske skal leve med, kræver en solid kulturel ryggrad – almen dannelse om man vil.

På Udviklingscentret for Folkeoplysning og Voksenundervisning har man ved flere lejligheder spurgt arbejdsgiverne, hvad det er for nogle kvalifikationer, man efterspørger hos medarbejderne. Og svaret er meget klart: Man ønsker medarbejdere, som er omstillingsparate, som er fleksible, som har evne til at indgå i nye situationer.

Hvordan får man så disse kvalifikationer? Ja, man henter dem selvfølgelig livet igennem. Men man henter dem også inden for de særlige uddannelsesmiljøer, som vi finder på vore daghøjskoler, højskoler og i de øvrige folkeoplysende miljøer.

I en ny rapport fra Finansministeriet, »Borgernes syn på den offentlige sektor«, scorer folkehøjskolerne, daghøjskolerne og voksenuddannelsescentre højt på tilfredshedsskalaen. Sandsynligvis fordi disse institutioner har udviklet en pædagogik og en formidling, som passer til voksenkursistens krav.

Dertil kommer, at der ikke mindst for de kortuddannede er brug for at få udviklet helt almene færdigheder i forhold til læsning, regning, skrivning, edb og sprog. Også her spiller de folkeoplysende institutioner en vigtig rolle.

Men selvfølgelig er der også brug for erhvervsrelaterede og virksomhedsspecifikke uddannelsesforløb. Tænk bare på de udfordringer, som vi netop nu møder på miljøområdet og i forhold til den ny informationsteknologi.

Det helt afgørende er: Lad folk vælge selv. Det er ikke klogt fra centralt hold at lægge begrænsninger på uddannelsesvalget. Central uddannelsesdimensionering og tvangsmæssig indskrivning af langtidsledige til uddannelse, som vi f.eks. gjorde i forbindelse med UTB-ordningen, altså uddannelsesstilbudsordningen, har tidligere spillet fallit.

Vi er i gang med udbygningen. Såvel arbejdsministeren som undervisningsministeren har gjort rede for nogle af de initiativer, der er taget. Jeg vil bare fremhæve Åben Uddannelse, som jeg betragter som et af de virkelig vigtige initiativer på uddannelsesområdet lige nu, og som jeg

mener kan sikre, at virkelig mange får mulighed for at uddanne sig livet igennem.

Men også uddannelsespladser på daghøjskoler, på voksenuddannelsescentrene, på erhvervsskolerne og inden for arbejdsmarkedsuddannelserne må selvfølgelig hilse velkommen.

Men måske det allervigtigste uddannelsesinitiativ, som er taget i dette århundrede, er at give folk mulighed for at få orlov til at uddanne sig, mulighed for også at få voksenuddannelsesstøtte, mens man altså videreuddanner sig. Dette uddannelsesinitiativ kombinerer uddannelsesorloven eller voksenuddannelsesstøtten med at få flere ledige i arbejde. Det er en genial måde at løse nogle af de problemer, vi står med, nemlig både arbejdsløshedsproblemet og den manglende opkvalificering af medarbejderne.

Vi har i dag mange problemer omkring manglende kvalifikationer, og nogle har talt om flaskehalse. Spørgsmålet er så, hvor snævre de flaskehalse er. Det skal jeg ikke komme ind på her, men jeg er i hvert fald sikker på, at den måde, vi undgår flaskehalse på i fremtiden, er ved at sørge for, at nogle af de ledige får en tilknytning til en arbejdsplads. Altså at de kommer ind i nogle regulære jobs, og dér får den opkvalificering, som kan sikre, at de er parate til at gå ind i virksomheden i det øjeblik, væksten viser sig. Netop dét er også en måde at uddanne folk på.

Lad mig dernæst sige noget om, hvad jeg tror, vi skal satse på i fremtiden.

Vi skal for det første fortsætte udbygningen af voksenuddannelserne, men vi skal ikke gøre det hurtigere, end at kvaliteten kan følge med. Samtidig med udbygningen skal vi opkvalificere lærere og udvikle ny pædagogik og nye uddannelser – målrettet mod voksne. I den sammenhæng tror jeg, at det er vigtigt, at vi fortsat har forsøgspuljer og udviklingspuljer, således at vi prøver os frem, for vi har ikke sikre svar på alle de problemer, vi står med lige nu.

Jeg vil godt fremhæve voksenlæreruddannelsen som en meget vigtig del af hele dette arbejde og sige tak til Undervisningsministeriet for, at man nu er gået i gang med at etablere en voksenlæreruddannelse, sådan at vi netop får uddannet nogle lærere, der er parate til at møde den voksne kursist dér, hvor han nu står.

For det andet skal vi have fleksibilitet i uddannelsessystemet. Vi må bryde med institutionspræget. Hvis det skal lykkes os at skræddersy nye uddannelsesforløb og lave uddannel-

ser, som er målrettet mod det enkelte menneske og den enkelte virksomheds behov, så skal vi skabe uddannelser på tværs. Det kræver, at uddannelsesinstitutionerne er parate til at opgive deres institutionspræg, er parate til at arbejde sammen med andre. Og det skal vi øve os i. Voksenuddannelsespuljen har givet mange gode eksempler på, hvordan det kan lade sig gøre.

For det tredje skal vi styrke vejledningssystemet. Der har vi mange gode initiativer på banen. Jeg tror, at det vil være vigtigt, at vi mange steder i samfundet får uddannelsesbutikker, hvor man altså kan gå hen og se hvilke uddannelsesmuligheder, der er. Og det er ikke sikkert, at det kun er arbejdsformidlingen, der skal bruges i den sammenhæng. Man kunne også forestille sig, at bibliotekerne blev involveret – og også andre former for kulturinstitutioner.

For det fjerde skal vi satse på job- og uddannelsesrotation. Med de mange ledige, som vi stadig væk har, så burde der være gode muligheder for at kombinere opkvalificering af medarbejdere med at skaffe ledige ind som vikarer i de stillinger, der bliver, når de faste medarbejdere går på uddannelse. Men det kræver, at vi har nogle folk ude i systemerne, der arbejder målrettet for det her, og dér tror jeg, at de erfaringer, vi har med VUS-konsulenterne i amterne, kan bruges i det videre forløb.

For det femte omkring økonomien: Uddannelse skal ikke kun finansieres af det offentlige. Snævre erhvervsrettede uddannelser må nødvendigvis finansieres af virksomhederne selv, og spørgsmålet er, om ikke også deltagerne selv på et tidspunkt må spæde til, sådan at uddannelse og mulighed for orlov i stigende grad bliver et anliggende i forbindelse med overenskomstforhandlingerne.

Det offentlige har fortsat et stort ansvar over for de kortest uddannede. Netop i forhold til dem, som er blevet snydt for uddannelse i ungdomsårene, har vi en særlig forpligtelse til at gøre uddannelsesmulighederne så attraktive som muligt, bl.a. ved at bevare den nuværende mulighed for at gå på uddannelse i form af en deltidsuddannelse.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at regeringen og Folketinget ikke kan løse denne opgave alene. Der er brug for et aktivt samspil med uddannelsesinstitutioner, med brugere og med arbejdsmarkedets parter, som forhåbentlig vil bidrage til en finansieringsreform på uddannelsesområdet. Både arbejdsgiver og arbejdstager

har mere end nogen sinde brug for uddannelse. Derfor må man også kunne blive enige om, at uddannelse skal være en stadig vigtigere del af arbejdsmarkedsforhandlingerne og arbejdsmarkedspolitikken. Vi ser frem til det arbejde, som går i gang her til efteråret omkring den fremtidige voksenuddannelsesreform.

Bruno Jerup (EL):

Det er jo en vigtig debat, som SF har rejst i denne sammenhæng, og jeg vil da også starte med at sige, at jeg finder, at både arbejdsministerens og undervisningsministerens svar på sin vis var udmærkede og også gav et vist indblik i, hvilke planer og ideer man har fra regeringens side.

Men jeg vil samtidig understrege, at vi finder det meget vigtigt, at man fra Folketingets side påtager sig et ansvar, også et lidt mere langsigtet ansvar, for at sikre, at alle i princippet kan få en uddannelse, og at der er et tilbud om voksenuddannelse og efteruddannelse for alle, og altså ikke kun snævert for en bestemt gruppe, som f.eks. af en eller anden grund er i stand til at betale for det.

Uddannelse generelt set er en af måderne, hvorpå man kan øge kvaliteten af sit eget liv og af det arbejde, som man udfører. Det øger kvaliteten af det interne liv i Danmark i forhold til det hjemlige behov, i forhold til den offentlige sektor, i forhold til hvad der foregår i virksomhederne, og det øger også kvaliteten i forhold til de ting, vi producerer, og som vi forhåbentlig kan eksportere til andre lande.

Det betyder også, at uddannelse på mange måder skal forstås meget bredt, ikke kun som noget, der er et spørgsmål om, hvorvidt det fremmer vores konkurrenceevne, eller hvorvidt det er noget, som gavner en bestemt virksomhed. Det skal forstås som en regulær opkvalificering og en forbedring af ens liv som helhed, og dermed skal det også være sådan, at den uddannelse, man tager, ikke kun retter sig snævert imod, at man kan forbedre den nuværende erhvervsituation. Det skal i langt højere grad være sådan, at man har en mulighed for også at kvalificere sig til en fremtidig erhvervsituation, og at man har mulighed for også at bruge tiden på at kvalificere sig til sine egne behov og ikke kun snævert til virksomhedens eller måske en fremtidig virksomheds behov.

Derfor skal det være sådan, at uddannelses-tilbudene og de ekstra færdigheder reelt skal kunne udnyttes bagefter, og det kan man ikke gøre ved at uddanne flere og flere. Det er en

myte, desværre, at uddannelse i sig selv skaber arbejdspladser. Det er klart, at hvis man skal kunne udnytte den uddannelse, man får, så skal der være et arbejdstilbud. Det ville selvfølgelig være dejligt, hvis der var det til alle, men det er der ikke i dag, og derfor er det vigtigt, at man prøver på at skille de to ting lidt ad, så man sørger for, at det tilbud, der skal være om arbejde, bliver skabt på anden måde, og at man ikke forestiller sig, at det sker alene ved, at man laver en ekstra mængde af uddannelse. Uddannelse har en selvstændig funktion for den enkelte og også for samfundet, men er ikke i sig selv noget, der skaber en masse ekstra arbejdspladser.

Det er også vigtigt, at man prøver at holde sig for øje, at der er en del mennesker, som ikke kan gå direkte igennem et system, som vi skruer sammen. Det er vigtigt, at vi sørger for lige præcis det, som andre også har snakket om, nemlig at der skal være en mangfoldighed af veje igennem systemet, sådan at folk både kan være gået ud af folkeskolen og af ungdomsuddannelserne og måske på et senere tidspunkt have en mulighed for at vende tilbage og gøre sig færdig.

Det er lige præcis det, der er hele ideen med voksenuddannelser og efteruddannelses-tilbud, nemlig at man har en mulighed for at komme forskellige veje til målet, således at man ikke ligesom kan slutte af og så på et eller andet tidspunkt i ens liv sige: Nå ja, det var så det, man nåede at uddanne sig til.

Det er vigtigt, at man lægger det op, sådan at alle har en mulighed for at vende tilbage; at man på et senere tidspunkt, hvor man har et større engagement eller mere lyst, kan gå ind og tage sig en uddannelse – og ikke kun en kort uddannelse, ikke kun et lille supplement til noget, man havde i forvejen, men en regulær afsluttet uddannelse.

Derfor synes vi også, at det er en god ting, at man har fået uddannelsesorloven, og vi er meget opsat på, at man udbygger uddannelsesorloven, både sådan at den bliver et tilbud til flere og til alle, og sådan at den bliver en mulighed for, at man kan tage andet end kortere kurser og også kan tage hele og afsluttede uddannelser på uddannelsesorlov.

Vi vil gerne samtidig påpege, at vi ikke mener, at uddannelse er løsningen på arbejdsløshedsproblemet. Det er klart, at isoleret set kan det godt inden for et bestemt område være sådan, at hvis man uddanner folk, kan det give nogle ekstra arbejdspladser, men som en generel strategi duer den ikke.

Tværtimod kan uddannelse snævert set øge det, der hedder gøgeungeeffekten; det vil sige, at hvis man snævert set inden for et område uddanner de mest uddannede lidt mere, som det foregår i dag, så er realiteten, at man skubber dem, der er lidt mindre uddannet, ud. Det vil sige, hvis der ikke er ekstra arbejdspladser, så betyder ekstra uddannelse ikke nødvendigvis flere arbejdspladser; det betyder ikke nødvendigvis, at der er flere, der får en større glæde af det, men det kan tværtimod godt have en gøgeungeeffekt.

Jeg synes, det er vigtigt, at man er opmærksom på den effekt, og at man er opmærksom på, at fordelingen af uddannelse, også de nuværende efteruddannelsesstilbud, er skævt fordelt, meget skævt fordelt. Det er jo sådan i dag, at det er de højtuddannede, der har den absolut største del af efteruddannelsen, mens det er de lavtuddannede, der har den mindste del. Og den skævdeling kan man meget vel risikere fortsætter.

Hvis det er sådan, at man fra Folketingets og regeringens side kører ad den vej, som man har hørt foreslået fra Venstre og De Konservative, så vil det blive forstærket yderligere, for det vil blive de folk, der har de højeste uddannelser og måske de bedste økonomiske og personlige overskudsmæssige ressourcer, som vil kunne gå ind og skaffe sig ekstra, ekstra, ekstra meget efteruddannelse og som dermed vil stå endnu længere foran i køen.

Jeg mener, det er vigtigt, at man påtager sig den opgave fra Folketingets side at være dem, der forsvare alle ret til at prøve at få en uddannelse og selvfølgelig efterfølgende også en mulig efteruddannelse, hvis det er sådan, at den uddannelse, man har fået, ikke har været tilstrækkelig, eller hvis man aldrig har fået en uddannelse.

Med hensyn til SF's dagsorden kan vi sige, at vi gerne vil stemme for den, hvis de opretholder den. Vi synes også, det er vigtigt at sige, at regeringen jo sådan set skylder at komme med en plan i Folketinget, som dækker det, SF har med i deres dagsorden. Det kan så være, at regeringen gør det under alle omstændigheder.

Vi vil samtidig godt advare regeringen imod, at den lægger sig op ad det, som ligger fra Venstre og De Konservative på dette område. Vi mener, at det vil være til stor skade for området, hvis det er den slags planer, der skal være det bærende element for det videre efteruddannelses- og voksenuddannelsesområde.

Vi vil understøtte, at man ikke går i den retning, der hedder, at det skal være brugerbetaling for den enkelte. Hvis der skal være brugerbetaling, så skal det i hvert tilfælde begrænses til så lidt som muligt. Vi ser helst, at der overhovedet ikke er brugerbetaling på dette område, og vi ser også helst, at arbejdsgiverne i nogen udstrækning bliver tvunget til at betale enten via en fælles puljeordning, som også SF har været inde på, eller via en anden ordning. Vi må jo sige, at det trods alt er sådan, at det er fra produktionen, at det her skal komme, og det er også produktionen, der i sidste instans skal have noget af glæden af det.

Hvorvidt man tager det over skattebilletten den ene vej eller over produktionen fra virksomhederne den anden vej er sådan set et spørgsmål om, hvor man vælger at tage pengene. I sidste instans er det alligevel et udtryk for, at man tager en del af den samlede samfundskage og bruger den til at sikre, at der er nogle mennesker, der kan blive uddannet, og at man ikke i den grad, som Venstre og De Konservative lægger op til, gør det til et personligt spørgsmål om, at den enkelte skal ud og investere i sin egen fremtid, men ser det som et fælles samfundssocialt spørgsmål, at alle har en mulighed for at få en efteruddannelse og at få lov til at videreudanne sig.

Så vil jeg gerne sige til hr. Frank Dahlggaard, som sammenlignede efteruddannelse og videreuddannelse med en ambulance, der skulle samle dem op, der var faldet om eller var blevet kørt ned, eller hvad det var, at vi fra Enhedslistens side ikke betragter efteruddannelse og videreuddannelse og voksenuddannelse som et spørgsmål om en ambulance, der skal samle folk op, men som et spørgsmål om den næste bus, hvor folk kan hoppe på, og vi håber, at man laver et system, der er så fleksibelt, at der kommer en bus igen og igen – eller en sporvogn, om man vil.

Peter Duetoft (CD):

Der er jo i øjeblikket en kappestrid i Folketinget om at få stillet så mange forespørgsler som overhovedet muligt, og jeg har indtrykket af, at denne her i virkeligheden er et led i ønsket om at kappestride. Dette spørgsmål havde måske været mere velegnet til et udvalgs spørgsmål. I al fald synes jeg nok, debatten her i dag med al respekt for ordførerne – og jeg skal nok også selv leve op til den standard – har været meget bred og meget fin og meget med, at uddannelse

er godt og ikkeuddannelse er dårligt og den slags.

Kun vil jeg sige, at det måske havde været mere gavnligt at vente med diskussionen, til vi faktisk havde et udspil fra regeringen, sådan at vi kunne sætte noget kød på. Vi ser da frem til at få den gentaget på det tidspunkt, men jeg må indrømme, at jeg ikke føler, at debatten i dag ligefrem har bragt verden meget videre i nogen retninger, men bare har bekræftet de almindelige brede bemærkninger.

Dem skal jeg som sagt så også leve op til, for det er da klart, at uddannelsessystemet selvfølgelig skal være sådan, at man kan springe af og på så meget som muligt. Det er den fleksibilitet, som vil være med til at fastholde vores konkurrenceevne, og det vil være den, som gør, at vi kan bekæmpe en del af flaskehalsproblemerne. Der er vel ikke mange, der er i tvivl om, at der er et uddannelsesmæssigt efterslæb i arbejdsstyrken, efterhånden som der kommer nye jobtyper. Det er derfor, jeg én gang i dag tidligere har sagt til hr. Frank Dahlggaard, at CD er enige i, at kvaliteten skal være høj i folkeskolen, men at det argument i sig selv ikke modvirker, at der skal være en efter- og voksenuddannelse til netop at samle op, når der sker en udvikling i samfundet.

Regeringens planer om de 60.000 ekstra pladser osv. inden år 2000: fint nok. Det har vi ikke nogen problemer med; vi håber, det lykkes. Men i den forbindelse vil jeg godt advare en enkelt gang mod, at det kun bliver en taldiskussion. Det handler jo også om, hvad der så er i de 60.000 pladser; jeg synes, at der en gang imellem er lidt for meget om kvantitet i stedet for om kvalitet.

Jeg kunne da godt tænke mig, at vi i vurderingerne også kom ind på, hvordan man følger op, hvordan man sikrer sig, at disse uddannelsesstilbud rent faktisk har et niveau og en kvalitet. Jeg ved godt, det er parterne osv., der skal gøre det, men der må vel også være nogle overvejelser i regeringen om, hvordan man faktisk sikrer, at der også er kvalitet i det, for 60.000 uddannelsespladser i sig selv er jo ikke et mål, hvis de ikke er gode nok til at bringe folk videre.

Det andet, jeg godt vil nævne, er – uden nu at skulle blive slået i hartkorn, hverken med hr. Jan Kørpe Christensen eller andre – at vi vel skal passe på, at der ikke er for mange, der vil for meget, altså i den forstand, at hvis man skal til at konkurrere for meget med hinanden for at få disse deltagere i undervisningen, så kunne man vel godt forestille sig på et eller andet tidspunkt,

at der var en institution et eller andet sted, der lavede et dumping-uddannelsesstilbud; altså tankegangen om, at hvis vi nu gør det billigere end de andre, så kan det være, de går til os i stedet for. Og så vil jeg bare rejse spørgsmålet: Hvad betyder det så for kvaliteten? Hvad betyder det f.eks. for kvaliteten, hvis man bliver mange flere i forbindelse med undervisningen, eller hvad ved jeg, for at få prisen presset, for at kunne lokke folk ind?

Jeg vil godt dér sige til ministrene, at det altså er CD's opfattelse, at også her skal kvaliteten passe. Konkurrence er godt, men på dette område kunne man altså risikere, at der skete et eller andet, og det vil vi bare henlede ministrenes opmærksomhed på.

Omkring uddannelsesloven, som jo har været nævnt nogle gange i dag, så bare den sædvanlige besværgelse om, at vi mener, det er den bedste af alle de orlovsordninger, der er, fordi den netop giver mulighed for efteruddannelsen og for den fleksibilitet i arbejdsstyrken, som vi alle sammen higer efter.

Selvfølgelig er alt det her så også afhængigt af, at arbejdsgiverne faktisk fortæller, hvad de har brug for, altså afrapporteringen. Vi er nødt til at sige til erhvervslivet: Kære erhvervsliv, det kan godt være, at I hyler og skriger over, at der er flaskehalse, og I ikke kan få den ene arbejdskraft og den anden arbejdskraft, men hvis vi ikke ved, hvad det er, I har brug for, så er der altså et problem. Derfor er det uendelig vigtigt, at der i samarbejdet her kommer den jævnlige og kontante tilbagemelding om, at nu er det altså dér, der er ved at opstå nogle problemer, og nu er det sådan og sådan, og jeg synes også, det er vigtigt at få sendt det signal til arbejdsgiverne.

Men selvfølgelig er jeg da enig i alle de fine ord, og CD er enig i alle de fine ord om, at det her jo i virkeligheden er indsatsen mod, at Danmark skal udvikle sig til en nation med et A-hold og et B-hold. Vi har jo tidligere, for ca. 14 dage siden, haft en diskussion her i Tinget om informationssamfundet, et informations-samfund, som har utrolig mange gode sider øjensynligt, men som jo også kan blive et mareridt, hvis det udvikler sig i en forkert retning.

Det er jo en kendsgerning, at forudsætningen for, at en stor del af befolkningen kan være med i den udvikling, er, at efter- og voksenuddannelsessystemet fungerer, at man hele tiden kan omstille sig, og at man får et uddannelsesniveau, som gør, at man kan være deltager. Der-

for er jeg for så vidt enig både med SF's og De Radikales ordfører i synspunktet om, at det ikke kun er et spørgsmål om, hvad erhvervslivet har behov for, og hvad det skal lede frem til. Der er også den side af denne diskussion, at det måske er forudsætningen for, at mennesker kan være aktive deltagere i det samfund, de er en del af, 10-20-30 år efter de har fået en grunduddannelse eller fået en eller anden mellemuddannelse, og derfor er det altså også i virkeligheden grundlaget for vores fredelige velfærdssamfund, vores fredelige fremtidssamfund, vi står med her.

Så vi ser altså frem til, at regeringen kommer med et udspil. Vi er overbevist om, at det vil være et godt udspil, og vi er også overbevist om, at det vil kunne samle bredde i Folketinget. Jeg har én gang sagt, hvad vores ønske er om, hvor bredden skal ligge, men jeg vil godt gentage det, så hr. Bruno Jerup kan få den én gang til: For os er det altså også et politisk argument for et forslag, at der er bredde bag, og når det er arbejdsgivere og arbejdstagere, der skal acceptere og arbejde i dette system, er det altså ud fra et CD-synspunkt bedre, at det er Venstre og De Konservative, der er med til at lave et forlig, end Enhedslisten.

Med al respekt for Enhedslisten – nu får vi selvfølgelig set de åbne partiregnskaber – men jeg tvivler på, at det er de store erhvervsvirksomheder, som støtter Enhedslisten. Jeg tvivler meget på, at det lige er i det parti, erhvervslivet føler sig mest repræsenteret, mens de føler sig repræsenteret i andre partier, som jeg så hellere vil lave forlig med, simpelt hen fordi det giver fred, det giver forståelse, det giver stabilitet og dermed også et voksen- og efteruddannelses-system, som er langt bedre fungerende. Det er såmænd det, det drejer sig om. For det er altså også et argument for et forslag, at det faktisk er et, der kan blive accepteret i de kredse, der skal udnytte systemet og bruge systemet i det daglige. Sådan ser vi på det i CD, og det håber jeg så Enhedslisten også accepterer.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen): Før arbejdsministeren runder af på regeringens vegne, skal jeg gøre nogle få bemærkninger, som i særlig grad har relation til Undervisningsministeriets område, hvor det jo selvfølgelig også er interessant at være optaget af det, som flere ordførere har været, nemlig: Hvordan kan vi analysere behovet, hvordan sikrer vi, at vi får gennemført den rigtige udvikling, og hvad har

vi i det hele taget baseret vores hidtidige indsats på?

I virkeligheden har vi jo meget langt baseret den på det, som vi nu også vil lægge stor vægt på i fremtiden, nemlig det efterspørgselsstyrede, som selv fru Just sagde noget positivt om ved denne debat: Det enkelte menneskes behov for at kunne modtage uddannelse efter eget behov.

Jeg tror, vi får svært ved at have nogen bedre efterspørgselsstyret ordning end den, det enkelte menneske selv føler, for det er jo en udfordring at gå i gang med en uddannelse, og det er på en række af de uddannelses tilbud, vi tilbyder fra det offentliges side, fulgt op af en egenbetaling. Men naturligvis er der derudover erhvervslivets behov, og der er samfundets behov for at kunne tilbyde uddannelser, men som jeg opfatter det, vil de tre ting ofte falde sammen: Den enkelte, arbejdsmarkedets og samfundets behov.

Derfor er der meget god grund til, som det jo også er blevet nævnt, at dette er en opgave, som vi må stå sammen om: Uddannelsesinstitutionerne på alle leder og kanter, uddannelsesinstitutioner ud over, hvad Arbejdsministeriet og Undervisningsministeriet har som ressort, arbejdsmarkedets parter og så Folketinget og regeringen.

Det er en ganske gigantisk opgave, der ligger foran os, hvis vi skal kunne leve op til det, som flere ordførere jo også selv har understreget, nemlig at give folk de nødvendige kvalifikationer til både at kunne klare kravene på arbejdsmarkedet og i tilværelsen i øvrigt.

Der i hvert fald to ting, som man ikke kan afvise vil få en indflydelse på det enkelte menneske og dermed på uddannelsesmulighederne: Det er hele internationaliseringen, som overalt stiller stigende krav, og det er sideløbende – i virkeligheden med internationaliseringen – udviklingen af informationssamfundet i kraft af hele den teknologi, der i stigende grad bliver til rådighed.

Det vil overalt stille nye krav til alle mennesker på alle niveauer i alle aldre. Og dermed er opgaven i og for sig allerede beskrevet. Den er i virkeligheden gigantisk. Det, der bliver vores opgave, er at kunne følge med, i en vis udstrækning at kunne dele sol og vind lige, så vi ikke får grupper i samfundet, der tabes for fællesskabet.

Og derfor deler jeg helt den opfattelse, som kommer til udtryk fra en række ordførere, at der er behov for både at kunne tilbyde almene uddannelser samt mere faglige og mere speci-

fikke uddannelsesstilbud. Det er jo også det, vi bestræber os på. På Undervisningsministeriets område mener jeg at vi igennem længere tid har haft et meget alsidigt udbud af almene uddannelser, hvor vi til stadighed har forsøgt at tilpasse udbudet til befolkningens aktuelle behov.

Jeg bemærkede, at især fru Elsebeth Gerner Nielsen havde store forventninger til Åben Uddannelse, som kan tilbydes af alle uddannelsesinstitutioner, som har godkendte uddannelser, og som fra de højeste til de laveste niveauer, hvis man vil bruge den betegnelse, kan udbydes til mennesker, som har behov.

Jeg tror, det er rigtigt, som det også er sagt af flere, at i den udstrækning, hvor man derudover kan kombinere gennem aftaler mellem arbejdsgiver og den enkelte arbejdstager, og altså aftale uddannelsesforløbet, så har vi i det forsøgs- og udviklingsarbejde, der er gennemført, overordentlig gode eksempler at bygge på.

Men der er et hensyn at tage, vil jeg også gerne understrege. Der er et hensyn at tage i forhold til den enkeltes behov, men naturligvis også virksomhedens, offentlig eller privat – dens muligheder for at kunne reservere tid til uddannelse. Jeg deler også opfattelsen af, at der nok er ganske mange virksomheder endnu, og såmænd både offentlige og private, som ikke har fået tilrettelagt en uddannelsesstrategi for deres virksomhed, og det synes jeg mange gode eksempler de senere år har vist betyder utrolig meget for virksomheder, der vil udvikle sig, at de også er i stand til at indarbejde en uddannelsesstrategi sammen med mange andre hensyn, der naturligvis skal tages i den daglige virksomhed.

Jeg skal med disse få ord tilsige Undervisningsministeriets støtte til, at vi får fremmet voksen- og efteruddannelsesreformen på en måde, så vi kan opfylde mange af de synspunkter, som er fremkommet her i dag.

Vi får i det hele taget brug for en styrket og forbedret vejledning på alle niveauer. Det er vel også grunden til, at vi nu går i gang med en egentlig voksenlæreruddannelse; herunder kommer nemlig vejledningen til at høre.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Inden jeg svarer afslutningsvis generelt, vil jeg komme med nogle kommentarer til nogle af ordførerne.

Jeg tror, det var hr. Poul Erik Dyrlund, der var inde på samarbejdet mellem institutionerne; det var i relation til hr. Jan Køpke Christensens

udsagn om, at der ikke fandt et sådant samarbejde sted. Rent faktisk er der i meget stærkt stigende omfang tale om samarbejde mellem institutioner, og det er også helt afgørende nødvendigt, at det samarbejde etableres. Det er også nødvendigt, at uddannelsesinstitutionerne hver for sig forstår, at de kan noget, som de er bedre til end de andre institutioner.

Det handler altså ikke om, at det hele skal blandes sammen i én gryde, men at man bygger nogle broer imellem uddannelsesinstitutionerne, hvor hver institution har sin kultur, har sin værdi, har sin virkning og også sin målgruppe. Hvis vi ikke skal spille nogle investeringer på uddannelsessiden, er dette budskab om forpligtende samarbejde faktisk meget vigtigt.

Så er jeg ikke så sikker, som fru Ulla Tørnæs var det, da hun sagde, at uddannelse i sig selv ikke skaber arbejdspladser. Det er min opfattelse, og det er faktisk også mange internationale forskeres opfattelse, at dette, at en virksomhed har en medarbejderstab, der har et overskud, der har en kreativitet, der har en dynamik, som man får, når man har været på uddannelse, faktisk også giver en dynamik i virksomhederne, som godt kan få virksomhederne til at udvikle sig, til at sprudle, til at finde på nye ideer både til produktudvikling og til markedsføring.

Så jeg mener faktisk ikke, man kan tale om, at uddannelse ikke i sig selv skaber arbejdspladser, for det gør det for en dels vedkommende, fordi det drejer sig om dynamik i virksomhederne.

Så var fru Ulla Tørnæs inde på, og det var fru Pia Christmas-Møller også: Hvad er det nu, vi gør? Uddanner vi nu sådan ud i den blå luft? Det afgør jo virksomhederne. Det er virksomhederne, som i tilstrækkelig præcis grad og i tide skal sætte ord på, hvad det er for nogle kvalifikationskrav, de stiller ikke bare til den arbejdskraft, de skal ansætte i overmorgen, men også til den arbejdskraft, de skal ansætte om tre måneder eller om et halvt år. Det er faktisk virksomhederne, der har et meget stort ansvar for de uddannelsesinvesteringer, vi skal have planlagt sammen med Folketingets partier i fremtiden. Og de to ordføreres partier må vel være de nærmeste til at sige til arbejdsgiverne: Se nu at få sat mæle på det, som I gerne vil have.

Så blev det også sagt både fra fru Pia Christmas-Møllers og fru Ulla Tørnæs' side, at der ligesom ikke rigtig er noget af det, der hænger sammen. Vi mangler en reel strukturreform, tror jeg, fru Pia Christmas-Møller sagde, og der

blev givet udtryk for, at dette land regeres af en regering, som ikke kan noget.

Dér vil jeg bare helt stilfærdigt minde om, at under den tidligere regering blev der nedsat et udvalg med den daværende departementschef i Arbejdsministeriet som formand, et udvalg, som kom med en betænkning, som faktisk lagde megen vægt på en samordning af uddannelserne på de tekniske skoler, handelsskolerne og AMU-uddannelsescentre.

Det udvalgsarbejde førte til et lovforslag, som blev vedtaget med et meget bredt flertal her i Folketinget. Jeg er lige ved at tro, at Fremskridtspartiet var med – det er ikke, fordi det forekommer mig at være særlig betryggende – men i hvert fald var et meget bredt flertal i Folketinget inkl. Venstre og De Konservative med til at vedtage AMU-loven, som faktisk sikrede en langt, langt større sammenhæng, en langt bedre planlægningsmulighed, en langt højere grad af arbejdsmarkedspartsansvarlighed over for at få sikret, at uddannelse ikke er uddannelse ud i den blå luft, men til noget. Det er bare en almindelig påmindelse om, at der faktisk er sket noget i modsætning til, hvad der var tilfældet tidligere.

Både Venstres og De Konservatives ordfører satte også spørgsmålstegn ved, om det nu er så nødvendigt med denne her uddannelse. Dér vil jeg bare minde om, at når Landsarbejdsrådet diskuterer, hvad der er de højeste prioriteringer i og for den arbejdsmarkedspolitiske udvikling, som skal sikre, at vi ikke har strukturproblemer og strukturledighed og ikke har flaskehalsproblemer, taler rådet med én stemme om behovet for øget uddannelse og behovet for sammenhængende uddannelser, så jeg skulle bare i al stilfærdighed hilse og sige fra arbejdsmarkedets parter, at de ser et meget stort behov for velkvalificerede medarbejdere i fremtiden. Og velkvalificerede medarbejdere får man altså ved at etablere sammenhængende og ordentlige uddannelser.

At Fremskridtspartiet ikke er så voldsomt optaget af uddannelse, er sådan set ikke særlig overraskende, synes jeg. Hvis der var en højere grad af uddannelse, som også gav folk mulighed for at gennemskue ting, kunne det jo godt være, at Fremskridtspartiet blev gennemskuet, for jeg synes ærlig talt, at det er meget, meget hul tale, der kommer fra Fremskridtspartiet.

Jeg er meget enig med fru Elsebeth Gerner Nielsen, når hun – ligesom undervisningsministeren – siger: Lad folk vælge selv. Jeg tror nok,

at jeg skylder en kommentar til det, fordi noget, jeg har sagt på et tidspunkt, blev udlagt, som om jeg ville begrænse de enkelte orlovsmottageres mulighed for at vælge selv, og den kommentar vil jeg godt give ved denne lejlighed.

Jeg synes, det ville være en ualmindelig dårlig idé, hvis man fratog den enkelte muligheden for at vælge selv, for meget uddannelse, som ikke er knyttet til en motivering, er spildt uddannelse. Det, der faktisk var mit udgangspunkt, og det, jeg ønskede at signalere, var, at det er utrolig vigtigt, at det, man har at vælge imellem, er så bred en vifte som overhovedet muligt. Og der mangler nogle fjer på den vifte. Der mangler de fjer, som handler om, at arbejdsmarkedssuddannelsessystemet skal være lige så tilgængeligt og lige så synligt og lige så godt i sin pædagogik og umiddelbart tilgængeligt som mange af de uddannelsesinstitutioner, som ligger i Undervisningsministeriets regi.

Så det handler altså meget om en udfordring til – jeg havde nær sagt – mit eget system, og det handler jo så også om, at vi dér må prøve at få bugt med nogle af de lange ventelister, der rent faktisk er på arbejdsmarkedssuddannelsescentre. Det er også det, der er baggrunden for, at jeg har anmodet Finansudvalget om tilslutning til aktstykker netop for at få udbygget AMU-centrene med henblik på at gøre viften bredere, så folk rent faktisk har nogle bredere valgmuligheder. Det er bestemt ikke min hensigt at begrænse den enkeltes mulighed for at vælge.

Det er ikke så overraskende, at der fra flere sider er blevet peget på, at det er vigtigt også for de private kursusudbydere at kunne være med på vognen. Dér vil jeg godt sige på regeringens vegne, at det også er vores opfattelse, at private udbydere skal have deres del af markedet. Det er faktisk sådan, at 28 af de private kursusudbydere har givet udtryk for interesse for at udbyde kurser inden for AMU-systemet, og de 12 af dem har fået godkendelse til det. Det vil være noget af det, der indgår i de videre overvejelser, som vi gør os i regeringen, når det drejer sig om VEU-udviklingen, at vi skal være varsomme med, at der er plads til alle på et nogenlunde ligeværdigt grundlag.

I regeringen er vi i forbindelse med den fremtidige voksen- og efteruddannelsesindsats, som er meget vigtig, optaget af noget af det, som også hr. Peter Duetoft var inde på, nemlig at det ikke bare er kvantiteten, altså antallet af pladser, der i sig selv skal være hovedmålsætningen i udbygningen af uddannelsesindsatsen. Det er

også vigtigt, at vi får en kvalitetsdiskussion ind i det.

Den primære årsag til, at vi har påbegyndt det store arbejde med at udbygge aktiviteten, er jo nødvendigheden af, at hele arbejdsstyrken har de kvalifikationer, som skal bruges i morgendagens samfund. Det drejer sig om såvel faglige kvalifikationer som almene kvalifikationer, og det er også dem, der skal sikre, at folk kan klare de mere menneskelige udfordringer i et omskifteligt samfund.

Derfor må vi også i denne proces sørge for, at kvalitetsdiskussionen inddrages på lige fod med diskussionen om kvantitet på det samlede uddannelsesmarked. Både de nuværende og de fremtidige uddannelsespladser skal være af høj kvalitet, det skal samtidig være de relevante uddannelser, der udbydes, og endelig skal vi sørge for, at uddannelserne og kurserne tilrettelægges, så de virker tiltrækkende for de mennesker, som vi gerne vil have i gang med voksen- og efteruddannelse.

Selv om der er et tilstækkeligt antal pladser, nytter det hele jo ikke rigtig noget, hvis de personer i arbejdsstyrken, der har behov for omkvalificering, ikke får lyst til at gå i gang med et kortere eller længere uddannelsesforløb.

Reelt er der heller ikke sporet nogen større efterspørgsel af voksen- og efteruddannelseskurser, som ikke principielt dækkes af det eksisterende udbud. For regeringen er det nemlig væsentligt, at de direkte arbejdsmarkedsbegrundede uddannelsesbehov hurtigt dækkes, således at vi undgår flaskehalse med alt, hvad deraf følger.

Jeg vil også gerne understrege, at regeringen fortsat prioriterer voksen- og efteruddannelsesreformen meget højt. Hensigten er, at vi udarbejder lovgivning på området, sådan at reformen kan træde i kraft den 1. januar 1997.

Vi har et tværministerielt embedsmands-udvalg, som i øjeblikket er ved at lægge de konkrete brikker ud fra visioner og principper, som er skitseret i firepartsudvalget.

En meget vigtig målgruppe for regeringen er dem, der kun har en ringe uddannelsesbaggrund, eller dem, der har en forældet uddannelsesbaggrund. Vi er, som det har været sagt tidligere, optaget af en informations- og vejledningsindsats over for denne gruppe, fordi vi rent faktisk gerne vil have, at voksen- og efteruddannelsesreformen bliver en succes.

De hovedelementer, der ligger i det, er et harmoniseret ydelsessystem, der gælder for samtlige

ge voksen- og efteruddannelsesaktiviteter, en fælles positivliste over, hvilke uddannelser der berettiger til den nye ydelse, ensartede økonomiske styringsprincipper, der baseres på frit optag med taxametertilskud, rammetilskud og kursusafgifter, øget gennemsigtighed i uddannelsesudbudet og løbende faglig udvikling af efteruddannelsesstilbud.

Så skal jeg til sidst lige kommentere den foreslåede dagsorden fra SF. Det, der er regeringens procedure og ønske, er, at vi i løbet af maj-juni måned får drøftet et oplæg fra embedsmandsgruppen, får nogle drøftelser både uformelt og formelt med arbejdsmarkedets parter, og at vi i september måned lægger op til reelle politiske forhandlinger med alle Folketingets partier og også med arbejdsmarkedets parter. Det er vores hensigt, at der i løbet af oktober måned fremsættes lovsforslag med henblik på vedtagelse inden årsskiftet, og at vi så bruger 1996 til den tekniske forberedelse som sagt med henblik på igangsætning pr. 1. januar 1997. Det er proceduren.

Det indholdsmæssige i dagsordenen er regeringen faktisk enig i, og det er fremgået af nogle af de besvarelser, som både jeg og min kollega har fremført her i debatten.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg er tilfreds med, at arbejdsministeren støtter indholdet i SF's dagsorden. Det betyder jo, at arbejdsministeren også hermed har givet tilsagn om, at vi får en behovsanalyse, forinden vi går i gang med at opfylde målet om 60.000 nye uddannelsespladser inden år 2000. Det synes jeg er fint.

Det, der egentlig bringer mig på talerstolen, er faktisk, at arbejdsministeren for et øjeblik siden brystede sig vældig meget af, at det var i den nuværende regerings tid, at AMU-loven blev vedtaget. I al stiltfærdighed vil jeg gerne sige til ministeren, at hele grundlaget for reformen blev lagt i KV-regeringens tid, og det arbejde kunne den nye regering så høste frugterne af. Det er jo så, som det er, men baggrunden for, at et bredt Folketing kunne slutte op om reformen, var jo netop det grundige forudgående arbejde.

Dernæst lod arbejdsministeren, som om det var en ny AMU-strukturreform, jeg efterlyste i mit ordførerindlæg, ved simpelt hen at misforstå mig – bevidst, tror jeg. For god ordens skyld og igen i al stiltfærdighed skal jeg sige, at det, jeg

henviste til, var præcis det samme, som ministeren selv henviste til lidt senere i sit eget indlæg, nemlig til en efterlysning af sammenhæng mellem uddannelserne og den samlede uddannelsesindsats.

Arbejdsministeren var selv inde på, at der er behov for en forenkling og ensretning af finansieringsmulighederne bag de forskellige uddannelsesstyper m.v. Der er behov for en reform, og det er vel også baggrunden for, at regeringen har lovet, at vi kommer i reformforhandlinger.

Med hensyn til spørgsmålet om behovet vil jeg gerne sige, at behovet eksisterer. Der er ingen tvivl om, at der er behov for efteruddannelse her i landet, og det vil der også være fremover. Jeg tror oven i købet, at der er behov for en stigende indsats. Men det, jeg savner, er en konkret analyse, der kan fortælle os noget om på hvilket niveau. Det mangler vi stadig væk også efter denne debat. Nu håber jeg, at arbejdsministeren vil levere den analyse, som hun jo indirekte gav tilsagn om her for et øjeblik siden.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Det er blot kort til arbejdsministeren. Jeg vil starte med at sige, at jeg anerkender, at vi er politisk forskellige; vi repræsenterer to vidt forskellige partier. Men jeg er nødt til at sige, at jeg vil trække nogle af mine ord tilbage, for i arbejdsministerens tilfælde vil jeg gerne støtte et kursus i god takt og tone. Det kan være, det vil hjælpe på arbejdsmoralen også her i Folketinget.

Aage Frandsen (SF):

Indledningsvis vil jeg godt til hr. Duetoft sige, at det dér med, om man skal rejse en forespørgselsdebat, jo er meget relevant somme tider at spørge sig selv om, og jeg kan godt forstå, at hr. Duetoft en gang imellem kan blive lidt irriteret over det, for jeg ser jo, at det tit er hr. Duetoft, der må tage tønnen hernede for sit parti.

Dér, hvor man kan sige, at problemet klart ligger ved disse forespørgselsdebatter, er for det første, når man lige så godt kunne have fremsat et beslutningsforslag. Vi ser undertiden – jeg tror ikke, ret mange partier kan sige sig fri for det – at man kommer med en forespørgsel i stedet for med et beslutningsforslag.

For det andet er der også tilfælde, hvor man lige så godt kunne bruge et samråd. Det var givetvis det, hr. Duetoft ønskede at pege på. Jeg kan nævne, at Venstre for et par måneder siden havde et samråd om samme spørgsmål i

Arbejdsmarkedsudvalget, og jeg må indrømme, at jeg ikke fik svar på de spørgsmål, som jeg ved den lejlighed synes var relevante. Det tror jeg i øvrigt heller ikke at Venstre syntes de fik. Det tror jeg så måske at de har fået efterfølgende.

Det tredje problem ved forespørgsler er, når man i virkeligheden prøver at lovgive via en dagsorden.

Derfor mener jeg, at det er relevant at stille spørgsmålet en gang imellem. Jeg kan se, at det her er forespørgsel nr. 43. Vi runder formentlig de 50 inden sommer. Jeg tror ikke, at det er en rekord, som Folketinget behøver at være så stolt af.

Så vil jeg godt sige med hensyn til selve debatten – som jeg, til trods for at hr. Duetoft mener, at man godt kunne have haft diskussionen et andet sted, egentlig synes vi har fået noget ud af – at for det første synes jeg, at man selv bliver klogere, når man skal forberede sig til den slags debatter, og jeg mener også, at debatten, selv om der har været et par svinkeærinder undervejs, har bevirket, at vi samlet er blevet klogere.

I selve forespørgselsens tekst var tallet 60.000 nævnt. Jeg har i mit tidligere indlæg overhovedet ikke nævnt et kvantitativt tal, og formuleringen i dagsordenen holder sig også til noget indholdsmæssigt, og det mener jeg helt klart er det vigtigste at diskutere. Jeg er helt enig med fru Pia Christmas-Møller i – hvilket også fremgik tidligere – at vi har brug for at kende tallet. Om det så er 60.000 eller det er 70.000 eller det er 48.000, ved jeg ikke. Det mest interessante er måske heller ikke at finde det tal; det mest interessante er at finde frem til, hvilke typer uddannelsespladser – og det var den anden pind i vores dagsordensforslag – der er brug for.

Med hensyn til diskussionen om det behovsstyrede eller det efterspørgselsstyrede, som også undervisningsministeren var inde på, synes jeg, at det en gang imellem virker en lille smule uklart, hvad det er, man taler om, for når man siger »behovsstyret«, må man igen spørge: Hvem er det, der bestemmer behovet? Er det den enkelte eller virksomhederne, eller hvem er det, der bestemmer behovet? Og i den forbindelse: Hvad er det, man kommer med, når man kommer med sit behov? Har man kun sig selv og sit ønske, eller har man nogle kroner og øre med i ryggen? Det er det, der er afgørende i den forbindelse.

Derfor tror jeg også, at selv om vi på en række områder givetvis vil være enige om mange ting

her i Folketinget – næsten ligegyldigt, hvor man går hen i spektret – vil der i hvert fald med hensyn til spørgsmålet om økonomien være en vis uenighed.

Jeg mener også, det er godt, at så mange fremhæver, at der er behov for udvikling med hensyn til det pædagogiske indhold i voksenuddannelserne, og jeg synes, det er relevant i den forbindelse, ikke mindst når man diskuterer almen uddannelse, at sige, at en person som nu afdøde hr. Grundtvig har en væsentlig betydning i denne forbindelse. Det er ikke kun, når vi taler om gammeldags højskoler, at det er værd at nævne hans navn; det er det i høj grad også værd, når vi taler om voksenuddannelse.

I den forbindelse var jeg glad for arbejdsministerens bemærkning om, at arbejdsministeren måske var blevet misforstået med hensyn til nogle menneskers ønske om at vælge nogle bestemte ting i forbindelse med uddannelses-orlov. Det var ikke ønsket, der var et problem; problemet var, at udbudet ikke var tilstrækkelig stort.

Vi vil ikke blande os i, hvordan folk har det med hensyn til ønsker om uddannelse; det kan jeg forstå at arbejdsministeren heller ikke vil. Det afgørende er, at de forskellige tilbud er til stede, og hvad der under alle omstændigheder også er vigtigt at understrege, er, at når man vælger en almen uddannelse, har det enorm betydning for ens erhvervsmuligheder senere hen.

Jeg er ikke i tvivl om, at når de gamle bønderkarle i forrige århundrede kom på højskole, blev de bedre bønder af det. De fik ikke bare et åndeligt løft, de blev rent faktisk også bedre som bønder. Det er ikke noget, jeg kan bevise, men jeg er alligevel sikker på påstanden under alle omstændigheder; der er ting her i livet, man ikke kan bevise.

Med hensyn til uddannelsesinstitutionerne og de forskellige lidt svært gennemskuelige systemer vil jeg sige, at det undrer mig en lille smule, at nogle partier er meget bekymrede for, at der er flere – f.eks. erhvervsskolerne på den ene side og AMU-centrene på den anden side – der kan det samme. De laver rent faktisk en slags konkurrence. Og det er de samme partier, der somme tider taler meget om konkurrence i andre forbindelser.

Det kunne da være interessant at lave det eksperiment, at vi startede forfra med hensyn til det her område, men under alle omstændigheder er det nu engang sådan, at når der er noget,

der er opbygget via nogle traditioner, skal man altså tænke sig om to gange, inden man smadrer det og bygger noget nyt op i stedet for. Det kan godt være, vi ville have gjort det på en anden måde i dag, hvis ikke det var opbygget på den her måde med nogle traditioner, man har inden for erhvervsuddannelsesområdet, og nogle andre traditioner, man har inden for det almene uddannelsesområde.

Med hensyn til spørgsmålet om finansiering og retten til uddannelse er det vores tanke – jeg ved ikke, om det kommer til at harmonere med regeringens tanke; det vil tiden vise – at det er nødvendigt, at der skaffes nogle midler. Og midlerne skaffes altså nu engang fra produktionen, uanset hvor man så henter dem direkte. Derefter giver man de enkelte mennesker en ret til uddannelse, og dér mener vi, at man sagtens kan indrette det sådan, at de mennesker, der har korttidsuddannelser, har en særlig ret, og den særlige ret skal de have, fordi de ikke fik den tidligere.

Vi er nogle – også i dette Ting – som har fået ganske lange uddannelser, mens der er andre – også i dette Ting – som ikke har fået tilsvarende uddannelser. Og udenfor i samfundet er der ganske mange mennesker – der er en million knap og nap – der ikke har fået anden og mere uddannelse end folkeskolen. De mennesker skylder vi andre at sikre, at de får en voksenuddannelse i det omfang, de selv skønner de har brug for.

Til sidst vil jeg sige om dagsordenen, at vi ikke opretholder den. Det gør vi ikke ud fra følgende betragtninger: For det første, fordi den vil blive stemt ned. Det kan man sagtens leve med. For det andet kan det se ud, som om de, der stemmer imod den, er imod indholdet. Det ved vi at de ikke er. Altså opretholder vi den heller ikke af den grund.

For det tredje skyldes det, at arbejdsministeren med sin tilkendegivelse her til sidst har givet udtryk for, at der i virkeligheden allerede i september vil ligge en slags plan, ikke fiks og færdig, men noget, som der politisk kan diskuteres ud fra. Når det skal være klart til vedtagelse inden nytåret, er det svært at forestille sig, at lovforslaget ikke vil være fremsat i oktober måned, og også af den grund er det meningsløst fra vores side at opretholde forslaget, men vi vidste ikke, da vi fremsatte dagsordensforslaget, at regeringen var så imødekommende på det punkt.

Til allersidst med hensyn til, hvem der kan føre det her igennem, vil jeg gerne sige, at hr. Duetoft var inde på, at det er et af de steder, hvor hr. Duetoft er interesseret i, at samarbejdet sker til denne side i salen. Det kan jeg godt forstå at hr. Duetoft mener – måske også af helt andre grunde.

Jeg vil så sige, at når det drejer sig om uddannelsesspørgsmål og ikke mindst, når det drejer sig om voksenuddannelse og den slags, er det ikke ret mange uddannelseslovgivninger, SF ikke har været en del af. Og vi forventer også, at der i disse spørgsmål er muligheder for, at vi sagtens kan være en del af det flertal, der skabes herinde i Folketinget.

Jeg lagde mærke til, at hr. Duetoft ikke nævnte SF. Det kunne være en venlighed over for SF, for jeg tror ikke, at det var en forglemmelse.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Aage Frandsen har nu meddelt, at han ønsker at tage sit stillede forslag om motiveret dagsorden tilbage. Ønsker nogen at optage det? (Ophold). Da det er ikke er tilfældet, er det bortfaldet.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg har to korte bemærkninger.

Jeg mener ikke, at det er nødvendigt at have kursus i takt og tone for at diskutere med Fremskridtspartiet. Sådan som de ting, vi har sagt fra regeringens side, er blevet misforstået, er blevet fordrejet og mistænkeliggjort, mener jeg faktisk ikke, at det er andre end Fremskridtspartiet, der måske har brug for et kursus i takt og tone.

Til fru Pia Christmas-Møller, som er meget optaget af en behovsanalyse, vil jeg gerne sige, at det er vi faktisk også i regeringen, men dér er jeg nødt til at sige, at en præcis behovsanalyse hviler på, at virksomhederne får uddannelsesplanlagt, får kigget på, hvad det er for almene og faglige kvalifikationer, de har brug for, hvor de skal være henne – ikke bare, som jeg sagde før, for nutidens arbejdskraft, men også for morgendagens arbejdskraft. Så det ligger altså også os meget på sinde med en behovsanalyse, men det ligger os også meget på sinde, at den skal være præcis og ikke bare hives ud af en automat.

Og for at sikre, at den bliver præcis, er det faktisk virksomhederne, der skal leve op til deres ansvar, sådan at indholdet af voksen- og efteruddannelsesreformen ikke alene bliver flere uddannelsespladser med det samme indhold til de samme grupper.

Vi vil faktisk godt skære det sådan, at det bliver kvalitet og dermed også fremtidssikret og sådan, at de, der ikke har fået af uddannelseslagkagen før, bliver ekstra tilgodeset i det løft af uddannelses- og voksenuddannelsesområdet, vi gerne vil have.

Hermed bemærkningerne om vores optagethed også af en behovsanalyse, og om vor afhængighed af, at der faktisk skal være nogle virksomheder, der skal spille med.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 239: Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. (Regelforenkling).
Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 26/4 95).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Ole Vagn Christensen (S):

Dette lovforslag vil forenkle reglerne for arbejdsløshedsforsikringen, og det er noget, alle taler meget om. Derfor vil vi på den ene side skabe større gennemsigtighed og forståelse i de administrative procedurer for det enkelte a-kasemedlem og på den anden side lette det meget administrative arbejde for a-kasseadministratorerne. Regelforenklingen vil alt andet lige medføre, at der frigøres arbejdsressourcer i a-kassen, og det er bl.a. intentionen, at disse i højere grad kan bruges til rådgivning og vejledning af det enkelte medlem, hvorved jobmulighederne for den enkelte vil øges.

Lovforslaget er kommet i stand via regelforenklingsudvalgets anbefalinger, og der indgår bl.a. i lovforslaget en forenkling af reglerne for modtagelse af supplerende dagpenge, ligesom der indgår en forenkling af reglerne for skift mellem heltids- og deltidsforsikring.

Endvidere indebærer forslaget en lempelse af reglerne og betingelserne for selvstændige erhvervsdrivendes optagelse i arbejdsløshedsforsikringen, og forslaget vil også medføre en mere ensartet beregning af dagpengene.